

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Školní zralost a připravenost v MŠ

Diplomová práce

Autor: Karolína Oczadlá
Studijní program: N7531
Studijné obor: Pedagogika předškolního věku
Vedoucí práce: Mgr. Jitka Vítová, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Zadání diplomové práce

Autor: Karolína Fialová

Studijní program: N7531

Studijní obor: Pedagogika předškolního věku

Název závěrečné práce: Školní zralost a připravenost v MŠ

Název závěrečné práce v AJ: School readiness and maturity in kindergarten

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem diplomové práce je zjistit úroveň školní zralosti a připravenosti ve třídě předškolních dětí.

Teoretická část je věnována problematice vývoje dítěte v předškolním věku, specifice a významu školní zralosti a připravenosti a možnostem jejich individuálního rozvoje v mateřské škole.

V praktické části práce zachycuje rozvoj školní připravenosti u vybrané skupinky dětí v MŠ. Jako průzkumné metody bude v praktické části práce použita případová studie. (vstupní a výstupní diagnostika s využitím materiálu „Předcházíme poruchám učení“ a dlouhodobá pedagogická intervence).

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Vítová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Yveta Pohnětalová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 26. 5. 2016

Datum odevzdání závěrečné práce: 6. 4. 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením Mgr. Jitky Vítové Ph.D.) samostatně a uvedla všechny použité prameny a literaturu, informace jsou citovány v textu podle normy ČSN ISO 690.

V Hradci Králové dne

Jméno a příjmení studenta.....

Anotace

OCZADLÁ, Karolína; *Školní zralost a připravenost v MŠ*. Hradec Králové: Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, 2018. Počet stran 77. Diplomová práce.

Diplomová práce je věnována školní zralosti a připravenosti předškolních dětí.

Teoretická část je věnována problematice vývoje dítěte v předškolním věku, specifické a významu školní zralosti a připravenosti, možnostem jejich individuálního rozvoje v mateřské škole.

Praktická část práce zachycuje rozvoj školní připravenosti u vybrané skupinky dětí v MŠ. Jako průzkumné metody bude v praktické části práce použita případová studie (vstupní a výstupní diagnostika s využitím materiálu „Předcházíme poruchám učení“ a dlouhodobá pedagogická intervence).

Klíčová slova: školní zralost, školní připravenost, vývoj dítěte, individuální rozvoj

Annotation

OCZADLÁ, Karolína; *School readiness and maturity in kindergarten.*

Hradec Králové: Faculty of education University of Hradec Králové, 2018, 77 pp.
Bachelor thesis.

The thesis is devoted to school maturity and preparedness of preschool students. The theoretic part is devoted to problematic of children development in preschool age, specificity and importance school maturity and preparedness, possibilities of their individual development in kindergarten.

Practical part intercept development school preparedness at the chosen group of children in kindergarten. In the practical part like a recon method will be used case study (entrance and output diagnostics with usage of material „Předcházíme poruchám učení“ and long-term pedagogical intervention).

Keywords: school maturity, school preparedness, children development, individual development

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Jitce Vítové, Ph.D za odborné vedení bakalářské práce, poskytování cenných rad a informací, přispěla tak ke vzniku této diplomové práce.

Obsah

1	Úvod	10
2	Vývoj dítěte v předškolním věku	11
2.1	Charakteristika vývoje předškolního dítěte.....	12
2.1.1	Vývoj kresby.....	12
2.1.2	Vývoj řeči, komunikace.....	13
2.1.3	Vývoj myšlení, vnímání.....	14
2.1.4	Pohybové dovednosti.....	14
2.1.5	Socializace, utváření osobnosti a hodnot.....	15
2.2	Předškolní vzdělávání	18
2.2.1	Předškolní vzdělávání	18
2.2.2	Individuální vzdělávání v MŠ.....	21
2.3	Odklad povinné školní docházky	22
2.4	Povinné školní vzdělávání.....	23
2.5	RVP PV.....	23
3	Role MŠ v procesu vzdělávání	31
3.1	Školní zralost.....	31
3.1.1	Testy školní zralosti.....	34
3.1.2	Vyšetření školní zralosti	35
3.2	Školní připravenost	36
4	Školní zralost a připravenost v MŠ	39
4.1	Cíl průzkumného šetření	39
4.2	Použité metody.....	39
4.3	Předcházíme poruchám učení - test.....	39
4.3.1	Optická diferenciacie – obrázky	39
4.3.2	Optická diferenciacie – tvary	40
4.3.3	Optické členění – geometrické tvary	40
4.3.4	Verbálně – akustická diferenciacie – páry slov	40
4.3.5	Verbálně akustická diferenciacie – nesmyslné slabiky.....	41
4.3.6	Verbálně akustické členění – diferenciacie figury a pozadí	41
4.3.7	Intermodální spojení – opticko-akustické.....	41
4.3.8	Intermodální spojení – akusticko-optické.....	42
4.3.9	Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků.....	42

4.3.10	Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů	43
4.3.11	Verbálně akustická paměť – slova.....	43
4.3.12	Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky.....	43
4.3.13	Intermodální výkon paměti – série obrázků	43
4.3.14	Intermodální výkon paměti – série slov.....	44
4.3.15	Motorika mluvidel	44
4.3.16	Visuomotorika	44
4.3.17	Zaměřenost optické pozornosti	45
4.3.18	Zaměřenost akustické pozornosti.....	45
4.3.19	Schéma těla a prostorové orientace	46
4.7	Případová studie 1- Jonáš.....	51
4.7.1	Vstupní pedagogická diagnostika	52
4.7.2	Individuální práce	53
4.7.3	Výstupní pedagogická diagnostika	54
4.7.4	Shrnutí.....	54
4.8	Případová studie - Tomáš.....	55
4.8.1	Vstupní pedagogická diagnostika	56
4.8.2	Individuální práce	57
4.8.3	Výstupní pedagogická diagnostika	58
4.8.4	Shrnutí.....	59
4.9	Případová studie - Matěj	60
4.9.1	Vstupní pedagogická diagnostika	60
4.9.2	Individuální práce	62
4.9.3	Výstupní pedagogická diagnostika	63
4.9.4	Shrnutí.....	63
4.10	Případová studie - Jasmína.....	64
4.10.1	Vstupní pedagogická diagnostika	65
4.10.2	Individuální práce	66
4.10.3	Výstupní pedagogická diagnostika	67
4.10.4	Shrnutí.....	67
4.11	Případová studie - Erika	68
4.11.1	Vstupní pedagogická diagnostika	69
4.11.2	Individuální práce	70

4.11.3	Výstupní pedagogická diagnostika	71
4.11.4	Shrnutí.....	72
5	Závěr.....	73
	Seznam použité literatury	75
	Seznam obrázků.....	I

1 Úvod

Za své krátké působení v praxi jsem si položila už mnoho otázek a přemýšlela o množství zajímavých témat, která by se dala využít pro diplomovou práci, ale nejen pro ni, samozřejmě i pro praxi. Praxe mi pomohla vybrat pro mě nejvhodnější a nejzajímavější téma, vzhledem k tomu, že učím, v současnosti ve třídě předškoláků vybrala jsem si téma Školní zralost a připravenost v MŠ.

Třidu jsem půl roku pozorovala, provedla rozhovory s dětmi, rodiči, učiteli. Udělala jsem depistáž celé třídy, použila jsem literaturu, knížky Předcházíme poruchám učení od Brigitte Sindelarové. Pro každé dítě jsem zpracovala tzv. strom (o kterém se budu ještě zmiňovat) vyhodnotila výsledky a vybrala 5 dětí, které vykazovaly oslabení v některé ze sledovaných oblastí. S vybranými dětmi jsem v průběhu 3 měsíců pracovala.

Teoretická část je obrazem vývoje předškoláka v posledním roce života v mateřské škole. Charakterizují zde vývoj dítěte, co vše a jakým způsobem se vyvíjí a rozvíjí. Dále uvádím vlivy prostředí a výchovy na život jedince, téma socializace, utváření osobnosti a hodnotového systému. Zabývám se také tématy legislativy a novinek co přinesl a přinese povinný předškolní rok, zejména pak zákon č. 561/2004 Sb. zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

V praktické části předkládám 5 případových studií, které zachycují pedagogickou intervenci. Individuální práci s konkrétními dětmi jsme věnovala 3 měsíce, kdy jsem 1-3x týdně s dětmi pracovala na posílení oslabení pro ně vlastní.

Cílem diplomové práce bylo seznámit se s problematikou školní zralosti a připravenosti a pokusit se pomocí dostupných zdrojů pomoci, posunout, přiblížit i děti s oslabením k jejich vysněnému cíli a to nástupu do 1. třídy základní školy. Chtěla jsem zjistit, jestli je vůbec možné individuální, systematickou, nadstandartní práci rozvinout nebo posunout tyto děti. V rámci mých schopností a možností jim byla poskytnuta individuální péče, která doufám byla pro ně přínosná a pomohla jim vynulovat, nebo alespoň zmenšit oslabení, deficit v oslabené, sledované oblasti. Další cíl jsem si stanovila jako otázku, jestli přímé působení pedagoga s cílem působit přímou prací na děti, bude mít vliv na jejich individuální zlepšení.

Doufám, že má práce bude přínosná nejen, pro mě a „mé“ děti, ale ukáže na nové, zajímavé možnosti, jak s dětmi pracovat, rozvíjet je.

2 Vývoj dítěte v předškolním věku

Vývojová psychologie úzce souvisí s řadou psychologických oborů, dále nabízí široké uplatnění v profesních oborech jako je pedagogika, etika, medicína, průmysl, marketing. Moderními tématy vývojové psychologie se zabývá Thórová (2015), ve své knize Vývojová psychologie. Mezi tyto témata patří:

- **teorie vývoje a vývojové modely** např. psychodynamické vývojové modely, teorie individuálního vývoje, teorie determinace duševního vývoje, teorie kognitivního vývoje, teorie psychosociálního vývoje E. H. Eriksona, Bronfenbrennerův ekologický model vývoje, teorie sociálního učení,
- **mechanismy vývoje** např. zrání, plasticita, učení, vlivy prostředí a biologické vlivy na vývoj jedince a jejich součinnosti, Epigenetické vlivy, vliv deprivace,
- **psychický vývoj v dílčích fázích vývoje dítěte** např. prenatální vývoj, vývoj novorozence, kojence, batole, předškolní věk, školní věk, dospívání, časná dospělost, pozdní dospělost, stáří,
- **sociálně – normativní vývojové přechody** např. porod, nástup školní docházky, odpoutání od rodiny, manželství, rodičovství, osamostatnění dětí, odchod do důchodu, umírání a smrt,
- **speciální aspekty vývoje** např. pohlavní rozdíly ve vývoji, vliv médií na děti a mládež, vývojové poruchy, kulturní rozdíly,
- **vývoj dílčích oblastí psychomotoriky** osvojení řeči, vývoj komunikace, vývoj myšlení, motorický vývoj, vnímání paměti, sociálních dovedností,
- **vývoj osobnosti a životních hodnot** např. vývoj smyslu života, vývoj víry v seberealizaci, vývojová proměnlivost pocitu štěstí.

Vývoj člověka je celoživotní proces, který usiluje o poznání souvislostí vývojových proměn v jednotlivých oblastech lidského vývoje, začíná početím a končí smrtí. Zaměřme se na období, které je pro mou práci nejvýznamnější, nemůžu tvrdit, že je nejvýznamnější ze všech období vývoje. Ovšem, je velmi významné pro dobrý vstup dítěte do života. (Vágnerová, 2000)

Vývoj lidského jedince po celý život ovlivňují dědičné dispozice i podněty prostředí. V minulosti se mnoho autorů zabývalo činiteli vývoje a jejich názor na tuto problematiku nebyl jednotný a v určitých případech byl zcela odlišný.

V 16. století, se jako jeden z prvních významných osvícených autorů, Jan Ámos Komenský, snaží poprvé nahlížet na dítě jako na dar, který lze ovlivnit výchovou a

vzděláváním rodičů. Jeho současník John Locke tvrdí, že výchova spočívá ve stoprocentní poslušnosti a zároveň si dítě má uvědomovat vážení si samo sebe.

Z devadesáti procent se lidé stávají tím, čím jsou, skrze výchovu, to platí v pozitivním i negativním smyslu. Jean Jacques Rousseau staví na první místo přirozenost, chce, aby děti byly dětmi, dříve než dospějí. Dětství má svůj vlastní způsob, jak vidí, myslí, cítí. Rousseau nezná nic nerozumnějšího, než je snaha nahradit dětský způsob, způsobem našim. Přát si, aby nějaké dítě měřilo dva metry, je stejně nehorázné jako chtít od něho, aby v deseti letech ovládalo usuzování.“ Toto je výčet jen pár názorů z historie osvícených autorů a každý má pravdu, svým vlastním způsobem. (Langmeier, Matějček 1974)

2.1 Charakteristika vývoje předškolního dítěte

Magický věk, tak je nazýván věk od 5 - 7 let autorkou Kaufmannovou – Huberovou (1998), je to pohádkové období, které je okouzluje a upoutávající, pro dítě uchvacující. Dítě je jako kouzelník vše, co vezme do ruky, dokáže proměnit v cokoliv, třeba autíčko, dokáže proměnit v létající loď a podobně. Z ničeho dokáže udělat něco.

2.1.1 Vývoj kresby

Podoba kresby nám je schopna ukázat úroveň komplexu schopností a dovedností dítěte, samozřejmě je závislá i na faktorech, např. aktuální emoční stav. (Vágnerová, 2000) Je úzce spojena s celkovou pohyblivostí, obratností a jemnou motorikou ruky.

Kresba odráží prožitek světa, smyslovou vnímavost a rozumovou vyspělost dítěte. Zjednodušeně dítě vyjadřuje své city, smysly, poznatky, o světě kolem sebe, znalost funkcí předmětů a svou sociální zkušenost. Kolem 6 roku života se snaží zachycovat detaily v pravdivých proporcích. Podrobnosti vyplývají spíše z asociace než z rozboru vjemu, zakládají si na vlastní zkušenosti, ne na tom co skutečně vidí. (Lisá, Kňourová, 1986)

Na vývoj kresby má velký vliv způsob výchovy, vnímání okolí, citový prožitek a odezva. Závislost kresby na sociálním prostředí je dokázána mnoha výzkumy. (Např. kresby dětí z koncentračních táborů) Tabulka 1 vývoj kreseb dle věku popisuje Lisá, Kňourová (1986).

Tabulka 1 Vývojové schéma dětské kresby (Lisá, Kňourová, 1986)

Věk	Základní charakteristika kresby	Popis
4 roky	obrázkové stádium, hlavonožec – obrysová kresba	spontánní kresba, kombinace základních tvarů, obsahové zaměření na svět kolem sebe
5 roků	kresba dvoudimenzová, kresba lidské postavy	spontánní, kombinačně i obsahově bohatá kresba, pestrost prvků, vyhledávání detailů, fantaskní představivost barev
6 roků	popisný symbolismus, humanizace kresby	spontánní, na detail bohaté kresba, detaily již symbolizují určité obsahy kresby, oděv charakterizuje nejen pohlaví, ale i většinu osob
7 roků	popisný realismus, ilustrativní kresba	ubývá spontaneita, nastupuje záměrnost, zachycování detailů, výpověď o světě, vliv a kopírování viděného

2.1.2 Vývoj řeči, komunikace

Pro dítě je řeč nově nabytou dovedností a jako každá právě získaná schopnost je křehká. Řeč je snadno zničitelná, plody řeči, které dítě doposud sklidilo, může jako mávnutím kouzelného proutku ztratit z nejrůznějších důvodů (psychický problém, nehody, týrání,...). Dítě může být z mnoha důvodů nemluvné, a dokonce i němé. Ač zranitelná, je řeč dítěte, je rovněž i vysoce pružnou schopností. Proto je vždy možné, že dojde k výrazné obnově této funkce a řeč se vrátí třeba s malým zpožděním do normálu. (Critchley, 1970)

Osvojování si schopnosti řeči je spjata s fyzickým vývojem, dozráváním a specializací mozku. Jedním z ukazatelů vývoje je změna hmotnosti mozku, největší zvětšení zaznamenáváme do dvou let života, při narození má mozek váhu asi 25% mozku dospělého. Ve 2,5 letech je to již 75% mozku dospělého a kolem 12 let 95% váhy mozku dospělého, s tím jak mozek roste, rostou i jednotlivé části mozku a každá dosahuje svého maxima v jiném růstovém období. Pro vývoj jazyka je zásadní vývoj mozkové kůry hemisfér, neboť většina neurálních struktur je právě zde. Největší nárůst slovní zásoby zaznamenáváme mezi druhým a třetím rokem života, s tím souvisí nárůst parietálního laloku, v němž se spojují informace z okolních asociačních oblastí. Levá hemisféra je předurčena k tomu, aby byla centrem řečových a jazykových mechanismů. (Love, 2009)

Předškolní děti používají dekontextualizovaný jazyk, takový jazyk, který není závislý na obsahu, nýbrž na abstrakci. Úzce souvisí s abstraktním myšlením, které je velmi důležité, je to též důležitý prvek vstupu, je tvárný a zavádí jednoduchý, škálovatelný a aplikovatelný přístup ke zvýšení rysů dětského jazyka, o kterém je známo, že je základem dětské školní připravenosti. (Leech, Wei, Haring, Rowe, 2018)

2.1.3 Vývoj myšlení, vnímání

Zprvopočátku je vnímání u předškoláků globální, vnímá jako celek, není schopno rozlišovat jednotlivé vztahy, snadno se nechá upoutat výrazným detailem. Čas posuzuje s ohledem na skutečnost, která se stala, nebo se stát má. (Metin, Gillernová, 2000)

Mezi třetím a šestým rokem dochází k ukončení fáze symbolického, předpojmového období, jejímž výsledkem je rozvoj mateřského jazyka, postupné ujasňování rozdílů mezi „někteří, jeden, několik“. V předškolním věku je dítě schopno vědět, že svět obklopují otázky typu „Co je to?“, otázkou „Proč?“ si již prošlo. Často hledá, vidí, vzory v rodičích a prarodičích, kteří jsou schopni uspokojit zvědavost a zvědavost dítěte. Na konci tohoto období je dítě schopno nápodoby fiktivní hry, užívání řeči, kresebných symbolických projevů. (Šulová, 2004)

V předškolním období dochází k rozvoji předoperačního období. Dítě je schopno nahlížet a zaměřovat se, na činnosti pouze na základě výstižných podobností. Sice postupuje podle logických operací, ale ty jsou i nadále vázány na činnost a aktivitu dítěte. Často dochází k zaměňování psychologického a objektivního světa reality z důvodu, že dítě je stále ještě egocentrické. Je středem vlastního světa, tak jen velmi těžko zaujímá hlediska ostatních osob. (Metin, Gillernová, 2000)

2.1.4 Pohybové dovednosti

Hry v předškolním období jsou spojeny především s pohybem: hopsáním, skákáním, lezením, házením. Mění se tělesná stavba dítěte, dítě vyrostne o 5-7cm a přibere, až 3 kg za rok. (Čáp, 1980) V motorickém vývoji má dítě koordinovanější pohyby, pohyby jsou přesnější, účelnější. S tím souvisí i návyky hygienické a samoobslužné, které se pro dítě stávají běžnými. Dokáže velmi dobře na základě pozorování napodobovat aktivity jiných dětí i dospělých. (Šulová, 2004)

Předškolní období je charakterizováno jako období pohybové aktivity a intenzivního smyslového vývoje. Zaznamenáváme také růst do délky a zvětšování hmotnosti, kolem 6 roku života by mělo dítě vážit kolem 20 – 22 kg a měřit 110 - 115

cm. Dochází k prodlužování končetin, a zmenšování obvodu lebky, pokračuje osifikace kostí a dokončuje se prořezávání mléčných zubů, takže dočasný chrup je zpravidla kompletní, dokud nenastane výměna zubů. S rozvojem chůze se vyvíjí příčná i podélná klenba nohy a chůze se stává pružnější, dokáže lépe vyrovnat nerovnosti terénu a stabilitu. Zvyšuje se množství svalstva, dítě je spíše štíhlé, vytáhlé.

Celé toto období, bouřlivé pohybové aktivity, spěje k jedinému cíli – harmonizaci a koordinaci pohybů. Předškolní dítě má touhu po aktivním pohybu, to lze dobře využít pro osvojení si užitečných návyků. Součástí návyků je i správné dýchání a otužování se. Pohybová výchova posiluje růst svalů, kloubů, kostí i dobrou duševní pohodu dítěte. Vypěstovat v dítěti touhu po pohybu a radost z něj je důležité z hlediska prevence různých neurotických obtíží a pro připravenost na budoucí návyky. (Lisá, Kňourová, 1986)

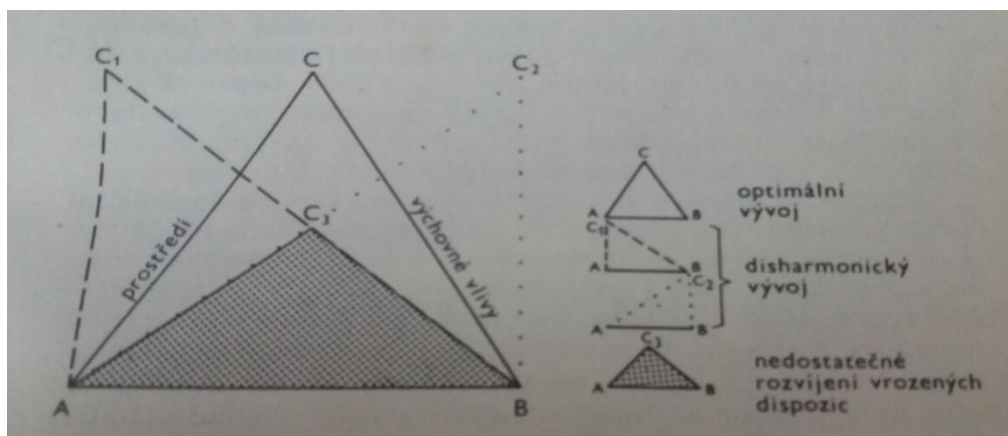
Studie, prováděná v Mayeru, v Thajsku poukazuje na důležitost motorických dovedností pětiletých dětí. Výzkumu se zúčastnilo 472 zdravých dětí mateřských školy (237 chlapců, dívek). Vývoj hrubých motorických dovedností všech subjektů byl hodnocen testem. Většina subjektů měla průměrnou úroveň, významné rozdíly byly zjištěny mezi chlapci a dívkami a dále mezi subjekty z městských a venkovských oblastí. (Aye, Kuramoto, 2017)

2.1.5 Socializace, utváření osobnosti a hodnot

„Význam zdravého sebevědomí nespočívá v tom, že zvládnou vše, co si záměrně přehnané sebevědomí sice aktivizuje, ale současně žene jedince do selhání, z nichž nedokáže vyvést závěry pro budoucí poučení. Z toho plyne, že zdravé sebevědomí je sebevědomím kritickým, kritičnost může být destruktivní či konstruktivní.“ (Helus, 1984, s. 97)

Na vývoj zdravého sebevědomí, má vliv sled a průběh jednotlivých etap vývoje, které se od sebe liší v tempu osvojování a učení. Centrální nervová soustava hraje v této oblasti prim, dítě je schopno si osvojit pouze to na co je CNS připravena, na co je zralá. Existují i další činitelé, které ovlivňují utváření osobnosti. (Lisá, Kňourová, 1986)

Níže zobrazený obrázek 1 nám ukazuje vliv činitelů ovlivňující utváření naší osobnosti. Optimální vývoj představuje trojúhelník C, k tomu dochází, když rovnoměrně působí prostředí, výchovné vlivy a rozvoj vnitřních vrozených dispozic.

Obr. 1 Schéma interakce činitelů duševního vývoje
(Conklin, Švancara in Lisá, Kňourová, 1986)

Rovnováha nenastává ani u jednoho z modelů C_1 - C_3 . Trojúhelník C_1 poukazuje na převahu prostředí a vnějších činitelů nad výchovnými vlivy. C_2 představuje model převahy výchovných vlivů nad prostředím. I přes dostatečné podmínky, využití prostředí i použití výchovných stylů je k ničemu, pokud nerozvíjíme vrozené dispozice. (Lisá, Kňourová, 1986)

„Výchovný styl je souhrn záměrných i spontánních způsobů chování vychovatele k vychovávanému.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 1995, s. 258) Binarová (2001) uvádí nejčastější typy výchovných stylů rodičů:

- **výchova rozmazlující** - rodiče na dítěti nezdravě citově lpí, zbožňují jej, nekladou mu žádné nároky, odstraňují mu z cesty překážky, posluhují mu,
- **výchova podceňující** - rodiče kladou důraz na nedostatky dítěte, používají více trestů, nechválí, vnucují dětem vlastní postupy a pravidla a podceňují schopnosti dítěte,
- **autoritářská výchova** - rodiče lpí na tradičních hodnotách chování, své děti vychovávají těžkou prací a poslušností,
- **projektivní výchova** - rodiče brání dítěti v činnostech, aby si neublížilo, příliš se o něho bojí, omezují jeho volnost a zbavují ho vlastní podnikavostí,
- **protekcí výchova** - rodiče se přehnaně snaží, aby jejich dítě dosáhlo vysokých cílů za každou cenu. Dítěti ve všem pomáhají, zařizují za něho různé povinnosti, vyžadují od druhých ohledy,
- **výchovný styl normální, harmonické rodiny** - v takové rodině můžeme zaznamenat např. vysokou míru otevřenosti, respektování jedinečnosti,

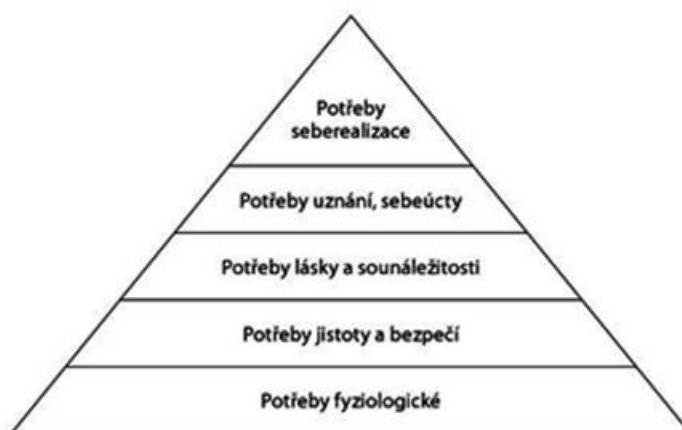
soudržnost členů, příjemnou atmosféru, vzájemnou spolupráci, podporování samostatnosti dítěte, společné trávení času, zájem rodičů o dítě.

Potřeby dítěte se mění v průběhu života, přetvářejí se a formují dynamickým procesem, pokud dítě žije v podnětném prostředí. Může dojít k psychické deprivaci, pokud je psychický stav, vzniklý následkem životních situací, kdy není dána příležitost k ukojení základních – vitálních, psychický potřeb po dostatečně dlouhou dobu. Stav psychiky vyplývá také ze vztahu ke společnosti, individuality jedince a způsobu uspokojování potřeb. Podle Langmeiera a Matějčka (1974) jsou to především potřeby:

- určitého množství a druhů podnětů,
- základních podmínek pro účinné učení,
- prvotních společenských vztahů, zejména k mateřské osobě, umožňující základní integraci osobnosti,
- společenského uplatnění, umožňující osvojit si rozlišení společenské role a hodnotných cílů.

Maslow navrhl pyramidu potřeb, kdy každé patro představuje potřebu. Začíná se od spodu, pokud je potřeba nejnižze uspokojena, můžeme uspokojovat potřebu nad ní, je to žebříček, po něm se leze nahoru. Kdy cílem by měla být potřeba seberealizace. Pokud není nějaký stupeň uplatněn, nelze povylézt výše (Peterková, 2008):

- **fyzilogické potřeby**, jsou nezákladnějšími a nejmocnějšími protože zajišťují biologické přežití člověka jako organismu,
- **potřeba bezpečí a jistoty**, svobody od strachu, úzkosti, patří sem i struktura, řád, hranice, zákon, zvláště silně se projevují v raném věku,
- **potřeba sounáležitosti a lásky**, touha někam patřit, mít citový vztah; osamělost bolí, milovat a být milován, vztah,
- **potřeba sebeúcty, uznání**, dosáhnout výkonu, prestiže, být vážen a ceněn a sám sebou kladně hodnocen, uspokojení = sebedůvěra, způsobilost, pocit užitečnosti,
- **potřeba seberealizace**, touží se stát vším, čím se může stát, a čím může být, tím také musí být, chce uskutečnit vše, na co má, věrnost své přirozenosti, na této úrovni jsou rozdíly mezi lidmi největší.

Obr. 2 Hierarchie potřeb (Peterková 2017)

2.2 Předškolní vzdělávání

Upravuje zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů, dále vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

2.2.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém rozvoji po stránce citové, rozumové, tělesné, osvojení základních pravidel chování, osvojení základních životních hodnot, rozvoje mezilidských vztahů. Přináší předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Dále pomáhá vyrovnávat nerovnoměrnost ve vývoji dětí před vstupem do základní školy a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. (§ 33 školského zákona)

Obec, zřizovatel je povinen zajistit dle § 179 odst. 2 školského zákona podmínky pro předškolní vzdělávání přednostně přijímaných dětí. Nárok na přednostní přijetí mají:

- od 1. 9. 2017 děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně čtvrtého roku věku (§ 34 odst. 3 školského zákona – znění účinné od 1. 9. 2017) uplatněné při zápise v termínu 2. – 16. května 2017,
- od 1. 9. 2018 děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně třetího roku věku (§ 34 odst. 3 školského zákona – znění účinné od 1. 9. 2018) uplatněné při zápise v termínu 2. – 16. května 2018,

- od 1. 9. 2020 děti, které před začátkem školního roku dosáhnou druhého roku věku (§ 34 odst. 3 školského zákona – znění účinné od 1. 9. 2020) uplatněné při zápisu v termínu 2. – 16. května 2020. (§ 34 školského zákona).

Podle §34 školského zákona je předškolní vzdělávání organizováno pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let. Předškolní vzdělávání začíná „*Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, předškolní vzdělávání povinné*“, tzn. zápis je povinný pro děti, které do konce srpna stávajícího roku dovrší hranici 5 let. (§ 34 odst. 1. školského zákona) Formulář žádosti o přijetí není vypracován, škola má možnost si ho vytvořit sama. Žádost je vydávána v mateřské škole nebo může být zveřejněna na webových stránkách školy nebo obce. Zápis k předškolnímu vzdělávání od následujícího školního roku se koná v období od 2. května do 16. května. Termín a místo zápisu stanoví ředitel mateřské školy po dohodě se zřizovatelem a zveřejní je způsobem v místě obvyklým. (§ 34 odst. 2. školského zákona)

Konkrétní kritéria pro přijetí dítěte zveřejní ředitel školy před termínem zápisu. Zákonný zástupce dítěte poskytuje mateřské škole nezbytné údaje pro zápis dítěte dle § 37 odst. 2 správního řádu, které jsou určující pro rozsah náležitostí, a to:

- označení správního orgánu, jemuž je žádost určena (k rukám ředitele školy),
- jméno (případně jména) a příjmení žadatele (dítěte),
- datum narození,
- místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování (podle § 19 odst. 3 správního řádu),
- údaj, zda dítě má speciální vzdělávací potřeby, příp. jaké (tato informace však nemá mít vliv na rozhodování ředitele školy o přijetí/nepřijetí dítěte).

Pokud je pro dítě předškolní vzdělávání povinné, nepožaduje škola doklad o očkování. U dětí mladších 5 let, škola vyžaduje v souladu s § 50 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, doklad o tom, že se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, nebo o tom, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Mateřská škola má právo být zákonnými zástupci informována o dalších důležitých skutečnostech. A to o údajích o předchozím vzdělávání, státním občanství, údajích o zdravotní způsobilosti ke vzdělávání a o zdravotních obtížích, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jménu a příjmení zákonného zástupce, místě trvalého

pobytu nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu, adrese pro doručování písemností, telefonickém spojení tyto údaje poskytují zákonní zástupci až do školní matriky.

Mateřská škola vydá rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí dítěte ve správním řízení bezodkladně, nejpozději do 30 dnů nebo do 60 dnů u složitějších případů. Rozhodnutí o vyhovění se oznamuje zveřejněním seznamu přijatých dětí pod přiděleným registračním číslem, rozhodnutí o nepřijetí se doručuje písemně zákonnému zástupci.

Zákonný zástupce má povinnost přihlásit dítě k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání. Dítě je vzděláváno v místě trvalého bydliště, pokud zákonný zástupce nezvolí jinak. Toto vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech (§ 34 a školského zákona) Podle § 1c vyhlášky c. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání se stanovuje rozsah povinného předškolního vzdělávání v mateřské škole na 4 hodiny denně ve stanovených dnech. Přičemž ředitel mateřské školy stanoví začátek doby v časovém rozmezí od 7 do 9 hodin a uvede je ve školním řádu. Podmínky pro uvolňování a omlouvání stanoví školní řád. Ředitel MŠ je oprávněn požadovat doložení důvodu nepřítomnosti dítěte nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy. (§ 34 a školského zákona)

Povinný předškolní rok má mnoho výhod, zároveň v něm je i řada nevýhod. Zavedení povinného předškolního roku přináší řadu komplikací. Rodiče musí nově řešit spádovost škol, v případě, že by uvítali jinou mateřskou školu než spádovou, např. kvůli pojetí výchovy či jiným specifickým daného zařízení, musí uvedené řešit složitěji a bez záruky úspěchu. Z práva člověka na vzdělání se tak vytváří povinnost desetileté školní docházky. (Suchánková, 2017)

Jedním z pozitiv je institucionalita mateřské školy, která pomohla uvědomit si veřejnosti, že mateřská škola přispívá k přípravě dítěte na základní školu a k jeho celkovému rozvoji. K negativům patří, že se něco stalo pouze se školou mateřskou, nad prvními ročníky školy se nikdo nezamýšlí. Je velmi individuální, co je pro dítě nejlepší.

Pro některé děti je neštěstí navštěvovat mateřskou školu, nejraději by byly doma s maminkou. Pro jiné děti to může být vysvobození z rodinné ne-výchovy a pro jiné ukázka nové cesty. (Suchánková, 2017)

2.2.2 Individuální vzdělávání v MŠ

Školský zákon dále umožňuje zákonnému zástupci dítěte zvolit pro své dítě jiné plnění povinného předškolního vzdělávání (§ 34 a):

- individuální vzdělávání dítěte, bez pravidelné denní docházky dítěte do MŠ,
- vzdělávání v přípravné třídě ZŠ nebo přípravného stupně ZŠ speciální,
- vzdělávání v zahraniční škole na území České republiky.

„Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, je zákonný zástupce dítěte povinen toto oznámení učinit nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku. V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání dítěte doručeno řediteli mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání. Oznámení zákonného zástupce o individuálním vzdělávání dítěte musí obsahovat (§ 34 b odst. 1. školského zákona):

- *jméno, případně jména a příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu dítěte v případě cizince místo pobytu cizince,*
- *vedení období. Ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno,*
- *důvody pro individuální vzdělávání dítěte.“*

V případech, kdy chtějí rodiče pro své děti výchovu v rodinném prostředí a zvolí si možnost individuálního vzdělávání, nastává pro ně administrativní zátěž. Dítě musí dojít k řádnému přezkoušení, které je v pojetí předškolního vzdělávání paradoxem. Ředitel stanoví dle § 34b odst. 3 školského zákona ve školním řádu mateřské školy termíny, kdy se musí rodič dostavit s dítětem do mateřské školy k ověření úrovně dosahování očekávaných výstupů z jednotlivých vzdělávacích oblastí. Zároveň stanoví i náhradní termín pro přezkoušení.

Ředitel může ukončit vzdělávání v případě, pokud zákonný zástupce nezajistí účast na přezkoušení ani v náhradním termínu. Pokud je individuální vzdělávání ukončeno, nelze dítě opakovaně individuálně vzdělávat. Výdaje spojené se vzděláváním s výjimkou kompenzačních pomůcek, hradí zákonný zástupce. (§ 34 školského zákona) (Suchánková, 2017)

2.3 Odklad povinné školní docházky

Odklad povinné školní docházky je v současnosti velkým tématem. Úprava zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání 5letých dětí na zahájení povinné školní docházky, by měla zajistit jejich adekvátní přípravu. Podle řady odborných názorů má zejména v případě dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí kvalifikované a pravidelné vzdělávání dětí od raného věku velký potenciál eliminovat některá znevýhodnění, která si děti přinášejí z rodiny, a zvýšit jejich vzdělávací šance. (Česká škola 2015)

I novela zákona zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, nepřispívá k zamezení možnosti odkladu, jen pro děti, které to skutečně potřebují. Často se hovoří o vysokém počtu odkladů školní docházky, statistiky uvádějí něco kolem 20-25%. (Suchánková, 2017)

Školský zákon hovoří o odkladech v §37 odklad povinné školní docházky v odstavci 1. Není-li šestileté dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a rodič podá žádost, podloženou poradenským zařízením, do 31. května, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku, odloží ředitel školy o jeden školní rok, zahájení školní docházky. V odstavci 2 se ukládá povinnost základní škole, při zápisu do 1.ročníku informuje rodiče, o možnosti odkladu povinné školní docházky. Pokud se při plnění docházky projeví nevyspělost v jakékoliv oblasti, může ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce, povolit odložení povinné školní docházky na následující školní rok. Ředitel školy rozhoduje o odkladu. (Školský zákon)

Koťátková (2017) se zamýšlí se nad riziky znovelizování odkladů. *"Před několika roky se zavedlo, že děti s odkladem školy nemají odkladový rok v mateřské škole bezplatný, což se nyní zruší a děti s OŠD budou v mateřské škole vzdělávány bezúplatně, což by mohlo být pro rodiče zajímavější než dosud. Za poslední čtyři roky se počet odkladů snížil z necelých 26 procent na necelých 20 procent. Není možné, že k tomuto poklesu došlo v důsledku zpoplatnění odkladového roku? A co nastane nyní, když odkladový rok nebude zpoplatněn? Nestoupne tím počet odkladů školní docházky?"*

Svobodová (2017) se k povinnému předškolnímu roku vyjadřuje: *"To ukáže čas, ale já si myslím, že se počet odkladů nesníží. Naopak může dojít k paradoxu, že se odhalí problémy u dětí, které by jinak do mateřské školy nechodily."*

2.4 Povinné školní vzdělávání

Povinným školním vzděláváním se zabývá paragraf 36 odstavce 1. až 8. §36 odstavce 1. školského zákona, se zmiňuje o povinnosti školní docházky po dobu devíti školních roků, nejvýše do sedmnáctého roku. Odstavec 2, nám říká, že „*povinná školní docházka se vztahuje na občany české republiky i na občany jiného členského státu EU pobývající na území ČR více jak 90 dní.*“ (§36 školský zákon)

Povinná školní docházka a její počátek je v §36 odstavce 3, *začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Zákonný zástupce má povinnost přihlásit dítě k zápisu k plnění povinné školní docházce od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.* (§36 školský zákon)

Dále odstavec 4 udává povinnost přihlásit se zápisem k povinné školní docházce a to v době od 1. do 30. dubna kalendářního roku, v němž dítě zahájí povinnou školní docházku. (školský zákon) Žák plní povinnou školní docházku v základní škole toho školského obvodu (§ 178 odst. 2), v němž má žák místo trvalého pobytu, pokud zákonný zástupce nezvolí pro žáka jinou než spádovou školu. Ředitel spádové školy je povinen přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu.

Obecní úřad obce, poskytuje škole s dostatečným předstihem, před termínem zápisu k povinné školní docházce, seznam dětí, pro které je tato škola spádová a jichž se týká povinnost podle odstavce 4. Seznam obsahuje vždy jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte. (§ 36 školského zákona)

2.5 RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání shrnuje obsah toho, co by dítě mělo zvládnout, být schopno se naučit v mateřské škole. Záleží na osobnosti jedince, výchově, prostředí, dědičnosti a dalších faktorech, kterého ovlivňují. Úkolem předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu, tím, že bude nadále ve vazbě s rodinnou výchovou ale zároveň se setkávat s tak podnětným prostředím, které povede k jeho aktivnímu rozvoji učení.

RVP PV se zabývá pěti oblastmi, v kterých by se dítě mělo rozvíjet, oblastmi jsou dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět. Tyto oblasti se mohou volně prolínat, jsou na sebe vázané.

System cílů RVP PV, neboli obecné záměry vzdělávání jsou vyjádřeny pomocí rámcových cílů, výstupy ty pak v podobě klíčových kompetencí. Rámcové cíle vzdělávání se odrážejí v pěti vzdělávacích oblastech, mají podobu dílčích cílů. Jejich průběžné plnění směřuje k dosahování dílčích kompetencí, které jsou základem pro postupné budování kompetencí klíčových.

Záměrem, cílem (rámcovým cílem) je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální a vést je tak, aby na konci svého předškolního období tak, aby bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou zvládat takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny. Instituce poskytující předškolní vzdělávání, by proto měli sledovat při své práci tyto rámcové cíle (záměry):

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání,
- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost,
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí,

Tyto cíle je třeba vnímat tak, a že pokud jsou naplňovány, směřuje vzdělávání k utváření základů klíčových kompetencí.

Klíčové kompetence v současnosti představují cíl, ke kterému směřujeme pomocí výstupů. Kompetence představují souhrnný soubor činností, které lze prakticky využitelné, které se propojují a doplňují, čímž se postupně stávají složitější a tím i využitelnější. Proto etapu předškolního vzdělávání jsou za klíčové považovány tyto kompetence (RVP PV, 2012):

- **kompetence k učení** (dítě předškolního věku: soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, má elementární poznatky o světě, klade otázky, hledá odpovědi, učí se nejen spontánně, ale i vědomě, ...),
- **kompetence k řešení problémů** (dítě předškolního věku: odhaduje své síly, utváří postoje, všímá si problémů, řeší je na základě zkušenosti, postupuje cestou pokusu omylu, zpřesňuje si početní představy, rozlišuje funkční a nefunkční řešení problémů, nebojí se chybovat, ...),
- **kompetence komunikativní** (dítě předškolního věku: ovládá řeč, vyjadřuje své myšlenky, reaguje a vede smysluplný dialog, dokáže se vyjadřovat sdělovat prožitky, domlouvá se gesty i slovy, komunikuje bez zábrán a ostychu,...),

- **kompetence sociální a personální** (dítě předškolního věku: samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si vytvořit svůj názor, dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost, ve skupině se dokáže prosadit, sdělit svůj názor,....,
- **kompetence činnostní a občanské** (dítě předškolního věku: svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat, odhaduje rizika svých nápad, má smysl pro, váží si práce i úsilí druhých, uvědomuje si svá práva i práva druhých.

Vzdělávací obsah je v RVP PV (2012) uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální, tzv. dílčích výstupů. Dále nazývány Dítě a ..., jednou z oblastí je **Dítě a jeho tělo** – oblast biologická, výsledkem, tím co by dítě mělo zvládnout, jsou očekávané výstupy. V oblasti dítě a jeho tělo by mělo:

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku),
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou,
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu,
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem,
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předměty a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.),
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.),
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.),

- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.),
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem,
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých,
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy,
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přsobem apod.),
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami.

V oblasti **dítě a jeho psychika** by mělo, být schopno (RVP PV, 2012):

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory,
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je, rozhodovat o svých činnostech,
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování,
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.,
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky),
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného,
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení,
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti,
- zorganizovat hru,

- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí,
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.),
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem,
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním,
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou,
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost–poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno,
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení,
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí,
- chápat slovní vtíp a humor,
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech,
- utvořit jednoduchý rým,
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma.

Dítě a ten druhý je dalším očekávaným výstupem, dítě by si mělo uvědomit, že navazovat kontakty a žít, spolužit s lidmi je velmi důležité. (RVP PV, 2012):

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním hodným způsobem, respektovat ho,
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad,
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství,
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná,
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je,
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené,

- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou,
- spolupracovat s ostatními,
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla,
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.,
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.),
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.,
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě),

Čtvrtým očekávaným výstupem je **Dítě a společnost** (RVP PV, 2012):

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.),
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat,
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé,
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti,
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých,
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody,
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí),
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících

situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti),

- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí,
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair,
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají),
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo),
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.),
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně - pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus.

Posledním, leč neméně důležitý je očekávaný výstup **Dítě a svět** zahrnující (RVP PV, 2012):

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí),
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.),
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc),

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte,
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí,
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí,
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole,
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí,
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně,
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.).

3 Role MŠ v procesu vzdělávání

Z konkretizované očekávané výstupy RVP PV vzešel, na základě dotazů rodičů, také materiál popisující základní požadavky pro děti předškolního věku. Je to takový návod jak by mělo „vypadat“. To, co by mělo dítě umět a znát, aby pro něj byl vstup do školy co nejjednodušší. Bylo vypracováno těchto 10 bodů, dítě by mělo (RVP PV, 2012):

- být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze,
- být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování,
- zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednost,
- zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci,
- být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy,
- zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech,
- mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit,
- být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině,
- vnímat kulturní podněty a projevovat se tvořivě,
- mít schopnost se orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě.

3.1 Školní zralost

Náš školní systém zahrnuje zralost v podobě několika oblastí. **Zralost tělesná**, posuzuje ji pediatr, vyjadřují se k ní rodiče i učitelé mateřských škol. Posuzují se především věk dítěte, tělesná a duševní vyspělost. (§37 odst. 1, školského zákona)

Duševní, rozumová zralost zahrnuje poznávací a rozumové schopnosti, dále mentální vyspělost, i úroveň zrakového a sluchového vnímání, rozumových schopností, paměti, řeči a motoriky. Zralost zrakové vnímání je předpokladem pro úspěšné čtení. Dítě by mělo být schopné odlišit od sebe různé tvary a základní tvary i pojmenovat (čtverec, kruh, trojúhelník) a mělo by znát tvary alespoň některých písmen a čísel. (Lisá, Kňourková, 1986)

Aktivity k procvičování **zrakového vnímání** (Fialová, 2016):

- rozlišování a vyhledávání stejných předmětů (např. kostek mezi kuličkami), odlišování rozdílných věcí (najít, co do skupiny nepatří podle tvaru, barvy)
- vyhledávání rozdílů na zdánlivě stejných obrázcích,
- odlišení rozdílného obrazce z řady stejných,
- skládání a rozkládání obrázků rozstříhaných na části, skládání a rozkládání částí stavebnic (rozkládací kostky) a puzzle,
- procházení obrázkovými bludišti,
- vyhledání a určení místa věcí v místnosti, na obrázku i hračce,
- vyhledání věcí na obrázku s pojmy dole/nahoře, vpravo/vlevo vzadu/vpředu/uprostřed.

Zralost sluchového rozlišování, předpokladem pro úspěšnou výuku čtení je, že by dítě mělo poznat první písmeno ve slově. Aktivity k procvičování **sluchového vnímání** (Fialová, 2016):

- rozlišování zvuků (při zavázaných očích poznat zvuk sirek, peněz, klíčů aj.), poznávání hudebních nástrojů, přírodních zvuků,
- napodobování rytmu vytleskáním (říkadla, básničky),
- hledání schovaného budíku podle zvuku,
- hádání, co zvuk vydává,
- hry na slepou bábu,
- hádání, na kterou hlásku začíná a končí slovo (co slyšíš na začátku - na konci?),
- "slovní fotbal" na hlásky (hráč vymyslí slovo začínající hláskou, na kterou končilo slovo vymyšlené protihráčem),
- vyhledání předmětů v místnosti začínajících na určitou hlásku či slabiku,
- vymýšlení slov na nějakou slabiku (KO - lo, KO - pačky, KO - loběžka, ...).

Rozumové schopnosti, chápání světa by u budoucích prvňáčků mělo být již více realistické, fantazijní pohled by měl postupně ustupovat. Dítě by také mělo (Fialová, 2016):

- chápat jednoduché pojmy související s časem (včera-dnes-zítro, ráno-poledne-večer) a být schopné řadit události chronologicky podle děje,
- znát roční období,
- být schopno třídit věci podle velikosti, délky, množství, druhu (větší – menší; stůl - židle - postel x jablko),

- být schopno logické úvahy o pojmech (co mají podobného stůl a židle; košile a svetr ap.),
- znát barvy i doplňkové (oranžovou, hnědou, růžovou, fialovou),
- mít určité početní vědomosti (kolik nohou má pes, kolik je dnů v týdnu) a dovednosti (umět počítat do 10),
- sčítat a odčítat do 5 (přidávat a ubírat z množství věcí),
- zvládnout ukázat správný počet na prstech či vybrat z hromádky předmětů požadovaný počet.

Paměť dítěte před vstupem do školy se stává trvalejší a záměrnější, i když je spíše mechanická než logická. Dítě by mělo (Fialová, 2016):

- být schopné zapamatovat si větu o osmi slovech a doslova ji zopakovat,
- udělat podle tří najednou vydaných pokynů danou věc provést (například "Jdi do kuchyně, vezmi tam hrneček a přines mi ho."),
- umět z paměti krátké básničky a písničky, popřípadě vyprávět vtipy či hádanky,
- správně vyslovovat všechny hlásky, toleruje se nesprávná výslovnost R,Ř
- v krátkosti (6 - 7 větami) plynule vyprávět o rodině, zájmech či trávení volného času,
- mít bohatou slovní zásobu a zvládat i gramatické jevy řeči - správně skloňovat podstatná jména, a časovat slovesa,
- skládat slova ve větě ve správném pořadí.

Předpokladem pro rozvoj psaní je dobrá grafomotorika. Nutné jsou zejména:

- správný a fixovaný úchop tužky,
- vybarvování ploch bez přetahování, nedotažení či odbytí jen vyčmáráním,
- schopnost napodobit geometrické tvary.

Schopnost správně zobrazovat figurální kresbu, která by měla být bohatá na detaily, propracovaná, ve správných proporcích (postava, oči, uši, 5 prstů).

Sociální a citová zralost by měla zajistit úspěch ve škole je též podmíněna určitou duševní vyspělostí, samostatností, emocionální stabilitou, odolností a schopností přijmout i případný neúspěch. (Lisá, Kňourková, 1986)

Dítě by mělo být schopno v oblasti sociální a citové:

- být schopné velkou část dne trávit ve skupině vrstevníků mimo domov a bez přítomnosti rodičů,
- přijmout místo rodičů jako autoritu učitele,

- vykat dospělým, pozdravit při setkání, poprosit při žádosti o věc / pomoct, poděkovat,
- umět se obléknout bez cizí pomoci, obout si boty a zavázat tkaničky na kličku,
- být schopné se podřídit formě práce ve skupině, plnit požadavky skupiny a kooperovat ve skupině,
- mýt osvojené hygienických návyky (jít samo na WC, umýt si ruce, ráno a večer si vyčistit zuby, večer se samo vykoupat),
- nereagovat na nezdar či nespravedlnost impulsivním výbuchem nebo pláčem,
- rozhořčení ventilovat spíše slovními výlevy než záchvaty vzteku nebo tělesným násilím.

Velmi důležitou otázkou je úroveň **pracovní zralosti**, která souvisí s motivací. Ačkoli zájem o hru stále ještě přetrvává, dítě by současně mělo (Fialová, 2016):

- projevovat zájem o činnosti podobající se školním úkolům (např. úkoly v dětských časopisech),
- být schopné pracovat na nějakém úkolu delší dobu, i když je úkol relativně nezajímavá,
- být schopné dokončit úkol, který si samo dalo: obrázek, hrad z písku, stavebnici.

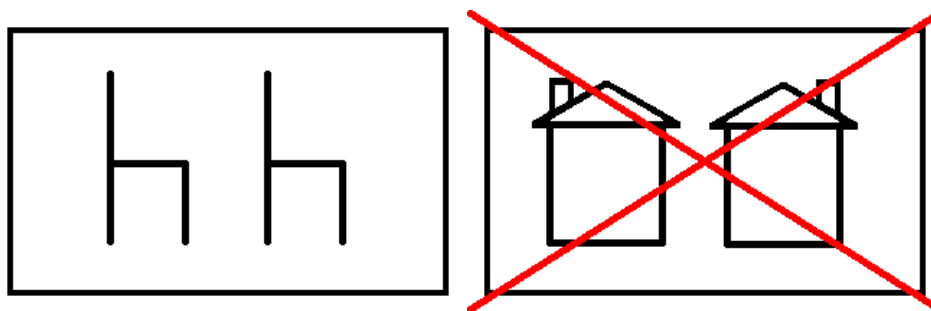
Rodiče by měli dítě naučit večer si připravit věci na následující den, sbalit tašku, ráno jít do školy, psát úkoly, udržovat si pořádek v tašce a věcech, nezapomínat věci. V 1. třídě by ještě rodiče měli dítěti tašku kontrolovat. (Bednářová, Šmardová, 2015)

3.1.1 Testy školní zralosti

Existuje mnoho testů školní zralosti např. Jiráskovy testy, Reverzní test, Test verbálního myšlení, test rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky, Kondášovo pozorovací schéma, pozorovací schéma k posuzování školní způsobilosti, Diagnostiku HYPO, diagnostika DOV, Diagnostika PIP.

Orientační Jiráskův test školní zralosti, obsahuje tři úkoly grafického testu školní zralosti. Zjišťuje vyspělost jemné motoriky a schopnost vizuomotorické koordinace. Úkoly svými nároky vzájemně doplňují a dohromady postihují komplex schopností a vlastností, které tvoří základ předpokladů pro úspěšné započetí školní docházky. Test trvá 15-20 minut. Orientační posuzování školní zralosti je rychlé a pro běžnou praxi časově nenáročné. Skládá se ze 3 úkolů, kresba mužské postavy, nápodoba psacího písma, obkreslení skupiny teček. (Janků, 2010)

Reverzní test zjišťuje se schopnost zrakově odlišit podobnosti, shodnosti a rozdíly. Reverze je tendence zaměňovat zrcadlové tvary. V testu je úkolem dětí přeškrtnout ty obrázky, které nejsou stejné. (Janků, 2010)

Obr. 3 Příklad z testu reverzního myšlení (Janků 2010)

Test verbálního myšlení se zaměřuje na myšlenkové operace, do výsledků se v tomto testu se promítá vliv prostředí, výchovy a stimulace vývoje. Test se spíše orientuje na školní připravenost dítěte nežli zralost. Je to soubor otázek, za které získává body. Výsledkem je součet bodů, kterýž ukazuje na výsledek. (Janků, 2010)

3.1.2 Vyšetření školní zralosti

Vyšetření školní zralosti probíhá v Pedagogicko-psychologické poradny (dále jen v PPP), které jsou součástí školských poradenských zařízení. Poskytují služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou a speciálně pedagogickou pomoc při výchově a vzdělávání dětí, žáků i studentů. Jejich činnost je upravena vyhláškou č. 72/2005, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění, a uskutečňuje se ambulantně na pracovištích poradny a návštěvami pracovníků poradny ve školách a školských zařízeních.

Pokud rodič uvažuje o odkladu povinné školní docházky, nebo si přeje, aby šlo dítě do školy dříve, musí podstoupit vyšetření školní zralosti. Vyšetření jako takové probíhá za přítomnosti rodiče, dítěte psychologa či speciálního pedagoga. Nejprve odborník mluví s rodiči, ptá se, proč rodiče chtějí odklad, v čem je zralé a v čem ne, jaký je postoj k odkladu školní docházky. S rodiči se sepisuje anamnéza, ve které se uvádí údaje o porodu, psychomotorickém vývoji, rodinném zázemí apod. Následuje vyšetření dítěte většinou bez rodičů, je to vhodnější, pokud by se dítě bránilo, je možnost i za přítomnosti rodičů. U dítěte se sledují vlastnosti a dovednosti, které jsou potřebné pro úspěšné zvládnutí první třídy. Zaměřujeme se na rozumový vývoj a

znalosti dítěte, na úroveň hrubé i jemné motoriky, schopnost zacházet s tužkou, úroveň kresby a obkreslování. Sleduje se řeč (výslovnost, aktivní i pasivní slovní zásoba, vyjadřovací schopnosti), úroveň pozornosti a schopnost soustředit se, paměť. Zjišťuje se tzv. lateralita.

Sleduje se i sociální zralost dítěte (jak dokáže spolupracovat s neznámým člověkem, jak se chová bez rodičů). Ke zjišťování školní zralosti se používají standardizované testy, které byly předloženy stovkám respondentů, a dle nich byly stanoveny, normy výsledky se porovnávají s výsledkem běžné populace předškoláků. Na závěr probíhá rozhovor s rodiči, kde jsou seznámeni s výsledky vyšetření, kdy by mělo být rodiči sděleny výsledky dítěte v jednotlivých zkouškách a srozumitelně vysvětlit, proč doporučuje či nedoporučuje odklad či předčasné zaškolení dítěte a co vám doporučuje dále, na čem byste doma s dítětem měli pracovat, co procvičovat a proč. Vyšetření dítěte trvá asi půl hodiny, záleží, jak dítě pracuje a jaké jsou jeho výsledky. Z vyšetření je sepsána zpráva. Z vyšetření je sepsána zpráva, která je zhruba do týdne vyhotoven. (Beníšková, 2010)

3.2 Školní připravenost

Školní připravenost označuje aktuální stav osobnosti dítěte. Když přihlédneme k vnitřnímu duševnímu vývoji i dalším předpokladům a výchovným podmínkám máme tu činitele ovlivňující školní připravenost. Dále může být vymezena prostřednictvím kompetencí, které jsou do jisté míry závislé na prostředí a učení. (Bednářová, Šmardová, 2015)

Vyhláška o školní připravenosti hovoří o vztahu očekávaných výstupů a vzdělávacích oblastí rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Škola v průběhu zápisu nezjišťuje dosaženou úroveň rozvoje ve všech vzdělávacích oblastech stanovených rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, nýbrž volí schopnosti a dovednosti, jejichž úroveň rozvoje lze v průběhu zápisu orientačně posoudit. (vyhláška 48/2005 Sb. v pozdějším znění)

Pro školní připravenost je vhodné uplatňovat prožitkové učení. Je to pedagogický (didaktický) styl učitele, v němž se uplatňuje způsob, kterým se dítě předškolního věku učí samo spontánně, přes prožitek a zkušenost. Hlavní myšlenkou je citové prožívání iniciativa toho, kdo se učí. Abychom mohli v MŠ hovořit o prožitkovém učení, měly by řízené činnosti připravované učitelem naplňovat následující

znaky. **Spontaneita** označuje přístup dítěte k činnostem aktivně, tzn., že do činnosti vstupuje samo ze svého vlastního zájmu. **Objevnost** je naplněna za podmínek, kdy učitelka připravuje činnosti tak, aby děti samy objevovaly, samy řešily a tím uspořádávaly, zpracovávaly a využívaly své vlastní zkušenosti. Jde o úkoly takové struktury, kde děti řeší problém, na nějž mohou najít odpovědi ve svém nejbližším okolí. Pro **komunikativnost** je prostor zejména při spolupráci. Je tedy dobré dávat úkoly nikoli pro jednotlivce, ale pro skupinu, kdy je potřeba, aby děti mezi sebou spolupracovaly. Tento znak jde dodržet také prostřednictvím materiálů, o něž se děti musí podělit a tudíž se tak domlouvat. **Aktivity a tvořivosti** dosáhneme, když připravíme natolik bohaté prostředí, že se v něm děti mohou rozhodovat mezi nabídnutými tématy či materiály a mohou v něm experimentovat. **Konkrétní** činnosti jsou ty, při nichž děti samy něco dělají, tvoří či zkoumají, čímž přijímají informace. **Celostnost**, zapojení co nejvíce smyslů, cílem je prožitek všech dětí. Cílem by měla být, řízená činnost, skupinová činnost, do níž děti vstupují na základě svého rozhodnutí, bez vnější pobídky od učitelky. Pokud mohou děti v rámci řízené činnosti rozhodovat např. o materiálech či technikách, které si zvolí pro provedení, a musí se na rozložení společné práce domlouvat, pak činnost splňuje všechny znaky prožitkového učení. (Kropáčová, 2008)

Náměty her a činností podporující rozvoj potřebných schopností pro úspěšný vstup dítěte do ZŠ (Kropáčová 2008):

- hledání rozdílů - stromy, květiny, děti...
- rozvoj zrakového vnímání, rozlišování, podpora soustředěnosti,
- skládání rozstříhaných fotografií nebo obrázků,
- rozvoj zrakového vnímání, představivosti, pozornosti, jemné motoriky, myšlení,
- hra co se na mě změnilo, rozvoj zrakového vnímání, pozornosti, paměti,
- hra „Hmataná“ hmatové vnímání souvisí s rozvojem jemné motoriky a grafomotoriky, kterou budoucí školák bude potřebovat především k nácvičku psaní,
- stavění domečků, rozvoj zrakového vnímání, rozlišování, rozvoj,
- jemné motoriky – úchop různých předmětů, rozvoj představivosti,
- jak šly fotografie za sebou (např. seřaď, jak to bylo v mém albu),
- rozvoj zrakového vnímání a pozornosti,
- hra „Levá – pravá“ (levou rukou se chyt' za pravé koleno),
- vnímání vlastního těla, pravolevá orientace,

- hra Co je vlevo a co je vpravo - pravolevá orientace v prostoru,
- slovní hra „Na krkavce“ – vymyslet co nejvíce slov začínajících hláskou „D“,
- sluchové vnímání a rozlišování první hlásky ve slově,
- slovní kopaná, rozlišování první a poslední hlásky,
- hra „Kukačko zakukej“, sluchové vnímání v prostoru,
- námětové hry,
- porovnávání velikosti, barvy, počtu, tvaru,
- najdi větší menší,
- okysličování krve, mozku, plicních sklípků,
- rovnovážné hry,
- posiluje se svalový aparát, správné držení těla,
- hra skákací panák,
- rozvoj rovnováhy hrubé motoriky. (Kropáčová, 2008)

4 Školní zralost a připravenost v MŠ

V praktické části diplomové práce se zabývám problematikou školní zralosti a připravenosti, především pak připravenosti a tu u předškolních dětí ve věku 5 – 7 let, včetně dětí odkladových.

4.1 Cíl průzkumného šetření

Cílem průzkumného šetření bylo provést depistáž školní zralosti a připravenosti ve třídě předškolních dětí, včetně odkladových. Následně provést pedagogickou intervenci s dětmi, které mají oslabení ve sledované oblasti. Výsledky jsou zaznamenány v 5 případových studiích.

4.2 Použité metody

Metodu případové studie, nazývanou kazuistika, jsem si zvolila pro svou práci, jako nejvíce vyhovující. Smyslem případová studie je velmi podrobné zkoumání a porozumění jednoho nebo několika případů, dále patří mezi výzkumné a ověřovací metody.

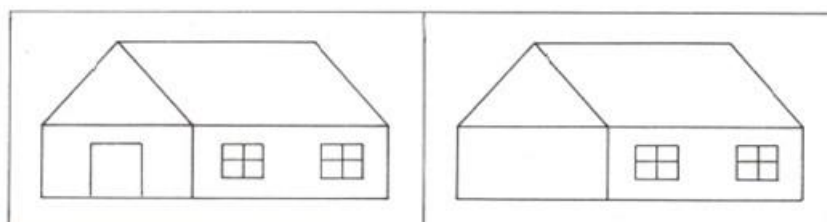
Klíčovou charakteristikou je sběr skutečných dat, vztahujících se k předmětu (objektu) výzkumu. Důležité jsou klíčové techniky, formy, tj. pozorování, rozhovor, analýza dokumentů,... Výsledky ze všech použitých metod interpretujeme do případových studií dohromady. Cílem je využít potenciačních výhod jednotlivých metod a vytvořit tak ucelený integrovaný systém. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

4.3 Předcházíme poruchám učení - test

Test má 19 částí, které se zaznamenávají do Stromu. Každá větev představuje sérii dílčích úkolů.

4.3.1 Optická diferenciacce – obrázky

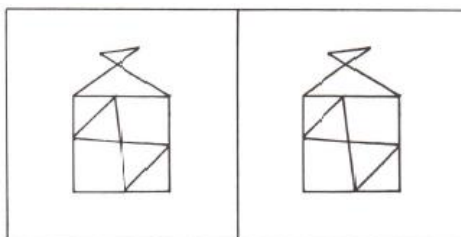
Rozdíly v párových obrázcích - konkrétní obrázky, vedle sebe jsou dva obrázky, celkem 10 párů, na pěti dvojicích jsou obrázky totožné a na pěti rozdílné. Dítěti se ukáže vždy jeden pár obrázků, ostatní zůstanou zakryté stranou. Dítěti se dá instrukce: „Podívej, tady vidíš dva obrázky. Pozorně si je prohlédni a řekni mi, zda jsou ty obrázky stejné, nebo rozdílné.“ Dítě si prohlíží obrázky, jak dlouho chce. Nesmí se mu pomáhat. Zaznamenáváme do stromu, kolikrát dítě chybně odpovědělo.

Obr. 4 Optická diferenciacie – obrázky

4.3.2 Optická diferenciacie – tvary

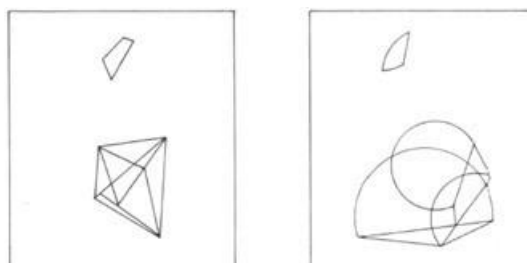
Rozdílly v **párových dvojicích abstraktní obrázky**, zde má dítě za úkol vedle sebe, rozpoznat, zda jsou oba párové obrázky stejné nebo ne. Dítě má opět dostatek času, jinou pomoc neposkytujeme. Instrukce: „pozorně si prohlédni dva obrázky a řekni mi, zda jsou stejné či nikoliv. Stejně jako v předchozím cvičení ukazujeme dítěti jen jednu dvojici obrázků.“

Obr. 5 Optická diferenciacie – tvary

4.3.3 Optické členění – geometrické tvary

Ukryté tvary dítě má za úkol rozpoznat malý geometrický tvar, který je v pravém horním rohu, je obsažen ve větším i ve spleti čar. Instrukce: “Tady nahoře máš nakreslený malý tvar, který se vyskytuje dole ve velkém obrázku, ukážeš mi, kam se ten tvar schoval?”

Obr. 6 Optické členění – geometrické tvary

4.3.4 Verbálně – akustická diferenciacie – páry slov

V této úloze, **rozdílly mezi dvěma slovy**, jde o zjištění, zda dítě umí rozlišovat slova, která zní podobně. Sluchem jsou slyšet jen malé rozdíly. Je zde seznam 10 párů slov. 5

z nich je stejných a 5 rozdílných. Dvojice se přeříkávají postupně, ale dítě nesmí odezírat z úst, proto lektor drží papír před obličejem, nebo se odvrací, aby dítě nevidělo na rty. Přeříkávejte zřetelně, ale nedělejte rozdíly mezi slovy. Dítě po zaslechnutí říká, zda jsou stejná nebo odlišná. Výsledek se zaznamená do stromu. Např.: dřívě – dřívě, pro – pro, ještě – jistě, sít – snít.

4.3.5 Verbálně akustická diferenciacie – nesmyslné slabiky

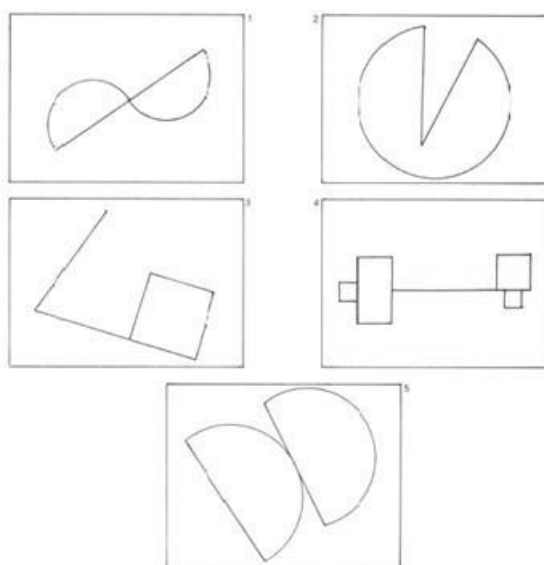
Rozdíly mezi dvěma slovy nemající smysl, zde zjišťujeme, zda je dítě schopno rozlišovat rozdíly mezi slovy, které nic neznamenají. Dítě se nemůže soustředit na význam slov. Instrukce: „budu ti zase přeříkávat dvě slova, ta slova ale nic neznamenají, jsou beze smyslu, dobře mě poslouchej a řekni mi, zda jsou stejná nebo jiná.“ Např.: dvojice slov: sul – sol, jek – jek, pit – pit, zaf – zaf, tus – tus.

4.3.6 Verbálně akustické členění – diferenciacie figury a pozadí

V tomto testu vyzkoušíme schopnost dítěte rozlišit slovo na jednotlivé části, sluchem určit detail. Test se jmenuje **ukrytá slova**. Instrukce: dítěti se přeříkávají slova. V pěti z nich je ukryta slabika při, úkolem dítěte je při slyšení takového slova povědět, že ji slyšelo. Ukázka: přízeň, vyhledat, napříč, nevinný.

4.3.7 Intermodální spojení – opticko-akustické

Úkolem je zjistit, zda je dítě schopné překlenout most mezi viděným a slyšeným vjemem.

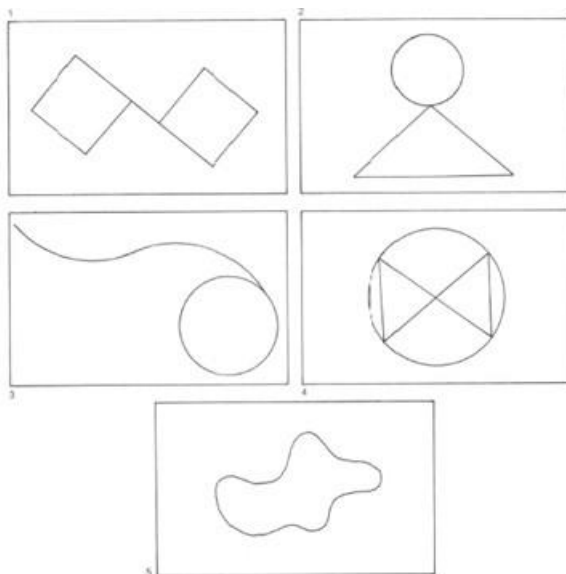

Obr. 7 Intermodální spojení – opticko-akustické

Instrukce tady jsou to nakreslila zvířátka, moc to neumí, ale přece to zkusila. Tady vidíš, jak to dopadlo. Ukatujeme na obrázek a dítě pojmenovává.

4.3.8 Intermodální spojení – akusticko-optické

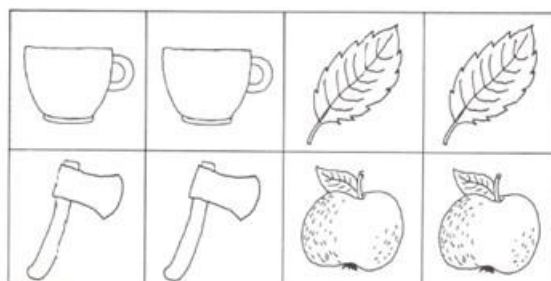
Spojení mezi slyšeným a viděným tento úkol by se neměl předkládat po úkolu 7, opět jsou tam obrázky, od zvířátek, vysvětlíme mu - to nakreslila koza, to nakreslil osel, to nakreslila ovečka, to nakreslila kachna, to nakreslilo prasátko.

Obr. 8 Intermodální spojení – akusticko-optické

4.3.9 Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků

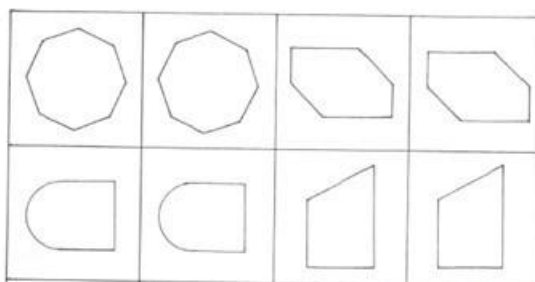
Paměť na obrázky, nyní má být vyzkoušena schopnost zapamatovat si obrázky v určité posloupnosti. Před dítě se vyskládá řada obrázků, dítě si dá jazyk mezi zuby, aby si nemohlo přeříkávat slova. Poté se kartičky otočí, dítě má svou sadu stejných obrázků a snaží se položit stejnou řadu.

Obr. 9 Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků

4.3.10 Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů

Toto cvičení je podobné jako úkol 4.3.9. s rozdílem že se nepředkládá řada obrázků, ale sada geometrických tvarů.

Obr. 10 Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů

4.3.11 Verbálně akustická paměť – slova

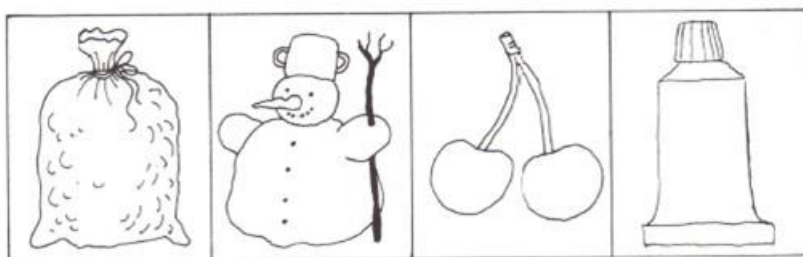
Paměť na řadu slov se zkouší, tím zda je dítě schopno si zapamatovat slyšenou řeč. Úkol se zadává takto: „teď ti řeknu několik slov, zkus si je zapamatovat“ předříkávají se dítěti slova kamna, ulice, stůl, kůl.

4.3.12 Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky

Opět se zjišťuje **paměť dítěte**, tentokrát na nesmyslné slabiky. Předříkávají se slabiky „vis, duk, vap, mer“, stejně jako v předchozím cvičení, zaznamenáváme chybné odpovědi.

4.3.13 Intermodální výkon paměti – série obrázků

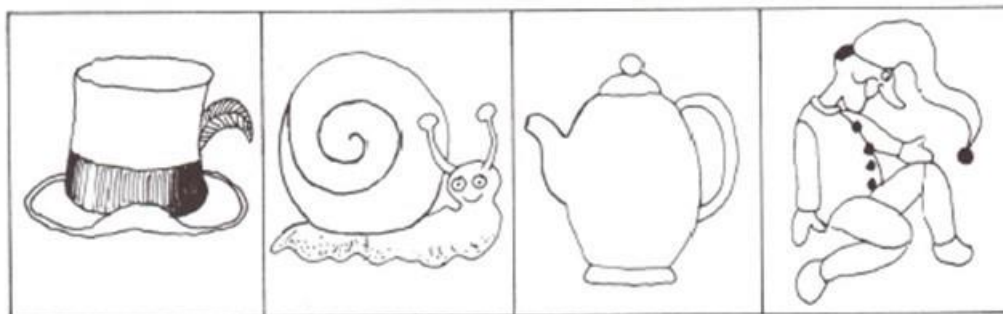
Tímto úkolem se testuje, zda je dítě **schopno si zapamatovat to, co vidí a vytvořit propojení mezi slyšeným a viděným**. Úkol spočívá v kartičkách s obrázky, kdy je úkolem dítěte si zastrčit jazyk mezi zuby a učitel předkládá před dítě řadu karet zleva doprava. Pak se karty seberou a pokládáme dítěti otázku „pověz mi, co jsi viděl na obrázcích“.

Obr. 11 Intermodální výkon paměti – série slov

4.3.14 Intermodální výkon paměti – série slov

Toto cvičení se nedává hned po cvičení 13, úkoly jsou podobné, dítě by mohlo více chybovat. Pomocí této úlohy vyzkoušíme, zda je dítě schopno, si zapamatovat slova, která slyší a vytvořit spojení s jejich obrazem. Vystřihnou se kartičky s hlemýžděm, kloboukem, kašpárkem, konvicí, dítě je nesmí vidět. „Řeknu ti teď několik slov, zkus si slova dobře zapamatovat.“ Dáme dítěti kartičky a dítě pokládá kartičky ve stejném pořadí, jak slova slyšela.

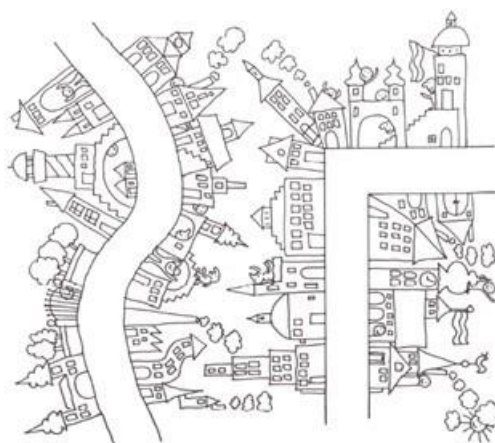
Obr. 12 Motorika mluvidel

4.3.15 Motorika mluvidel

V tomto úkolu se zkouší, jak dokáže dítě ovládat **jazyk a zřetelné vyjadřování**. Slova, která dítě předřikává, jsou výrazy, které ve svém věku nepoužívá. Budu ti říkat slova, pozorně mě poslouvej, zkus každé slovo po mně opakovat. Některé slova budou těžká, ale přesto se je pokus vyslovit. Slova: teploměr, smysluplný, moskyti, reflektor, kumulativní, organizátor, hlemýžď, deduktivní, šofér, chalcedon.

4.3.16 Visuomotorika

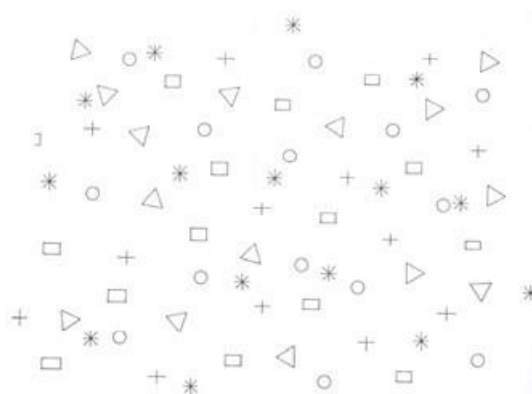
Koordinace ruky a oka při psaní, toto cvičení slouží k přezkoušení spolupráce oka a ruky. Dítěti je předložen pracovní list, kde je silnice vyznačená dvěma paralelními liniemi, musí ji projet tužkou, aniž by se jí dotklo, nebo je překřížilo. Úkol se definuje: „vezmi si tužku a zkus jet uprostřed silnice a nevyjet z ní“. Za chybu je považováno jakékoliv vyjetí nebo přeškrtnutí silnice.

Obr. 13 Zaměřenost optické pozornosti

4.3.17 Zaměřenost optické pozornosti

Tato úloha má za úkol pozorovat, zda dítě dokáže **sledovat předložený tvar**. Pracovní list z příloh, na kterém jsou nakresleny hvězdy, kruhy, kříže a čtverce. Dítě dostane měkkou tužku. Instrukce: „tady nahoře je nakreslená hvězdy zkus je najít všechny tady na tom papíře“. Každá hvězda, kterou dítě přehlédne je považována za chybu, označení jiného tvaru, než hvězdy je též chyba.

Obr. 14 Zaměřenost optické pozornosti

4.3.18 Zaměřenost akustické pozornosti

V tomto cvičení se bude zachycovat **sluchem určité slovo** (příloha 12). Pomalu se předčítá text o srnce, je velmi důležité dítěti vysvětlit, že všechny tvary slova srnka jsou přípustné a to se srnou, srnku, srnče, srneček, ... dítě klepne do stolu vždy, když uslyší slovo srna. Ukázka textu: „*Na loučku vyšla **srna**(!) a za ní na tenkých nožkách poskakovala malá **srnečka**(!) s bílými fličky na bocích a zrcadélkem kolem ocásku. Matka zůstala stát na kraji paseky a hlídala. Pak se začala pást. **Srnečka**(!) se jí motala kolem nohou, asi chtěla pít. Díval jsem se se zatajeným dechem. **Srnka**(!) se už hezkou*

chvíli pásla. Najednou jsem zpozoroval nějaký pohyb. Lekl jsem se: liška, zlodějka malých srnčat(!)! Připravil jsem si pušku.“

4.3.19 Schéma těla a prostorové orientace

Vnímání vlastního těla a prostoru, dítě usadíme tak, aby na nás dobře vidělo. Oba máte obličej odvrácený stejným směrem pravé zápěstí dítěte i vaše obvážete stužkou. Úkolem je co nejvěrnější napodobení, předvádí se 10 níže popsanych pohybů. Sleduje se, zda dítě dodržuje pořadí pohybů, zda má stejné pozice. Pořadí pohybů:

- pravou rukou na pravé ucho a levou rukou na levé koleno,
- pravou rukou na ústa a levou rukou na levé koleno,
- pravou rukou na levou ruku na hlavu,
- pravou rukou na pravé koleno a levou ruku na hlavu,
- pravou rukou na pravé rameno a levou ruku na hlavu,
- pravou rukou na pravé rameno a levou ruku na ústa,
- pravou rukou na pravé rameno a levou ruku na levé oko,
- pravou rukou na hlavu a levou ruku na levé oko,
- pravou rukou na hlavu a levou ruku na ústa,
- pravou rukou na pravé koleno a levou ruku na ústa.

4.4 Nápravný program

Program cvičení obsahující 11 podprogramů, každý z nich má další 3 stupně. První stupeň je nejjednodušší a třetí nejtěžší, s dítětem se pracuje od stupně 1. nejlehčího. Do té doby, pokud je dítě nezvládne snadno a bez obtíží, poté se přechází k stupni druhému, následně k stupni 3. – nejtěžšímu. Pokrok může být očekáván za předpokladu dodržení následujících 4 pravidel:

- cvičení mají formu hry, nikdy nepřistupovat jako k práci, natož pod tlakem,
- nikdy nebudte netrpělivý, pro dítě je to sice hra, ale velmi náročná, pokud je to pro ně náročné, snažte se, aby mělo ze hry (učení) radost,
- cvičte pravidelně, ale ne příliš dlouho, lépe je pracovat 5 minut denně než hodinu jednou za týden,
- nikdy nezapomeňte, že rozvíjení a přetěžování jsou dvě rozdílné věci.

Ukázky jednotlivých cvičení na posílení oslabení.

Program 1. cvičení rozvíjející zrakové vnímání, nejjednodušší cvičení: „**Co vidíme z okna?**“ S dítětem se postavíme k oknu, uvidíme mnoho věcí. Říkáme dítěti, co vidíme a podporujeme ho v tom, aby ukazovalo to, co učitel říká, že vidí. (např.: vidím paní se psem) Pokud se mu hra daří, vymění si role s učitelem. „**Vidím, vidím, co ty nevidíš!**“ Tato hra se dá hrát kdekoliv, vybereme si předmět a určíme mu vlastnost. Například barvu hnědá židle. **Labyrint z nití**, vezmeme 3 nitě různé barvy a položíme na velký arch papíru, tak aby se nekřížily, dítě má sledovat jejich cestu od začátku až k jejímu konci. **Skupinové fotografie** dítě se vyhledává na fotografii, kde je se svými vrstevníky nebo osoby, které zná, vyhledává i je.

Program 2. Cvičení rozvíjející sluchové vnímání, **udělej krok, když uslyšíš svoje jméno, slovo**, při této hře se stanoví start a cíl, začneme jmenovat monotónním hlasem různé věci např.: dům, jméno, pastelka, kalhoty, jméno a prokládáme jménem dítěte, pokud slyší jméno, posouvá se o krok dopředu. Pokud své jméno přeslechne, udělá krok zpět, jde hrát i s větší skupinou dětí. Obměna dítě dělá krok na domluvené slovo. **Moje teta má kočku**, dítě má za úkol reagovat na slovo kočka vypráví se příběh, když dítě uslyší kočka, postaví se. „**Rušení poslechu**, dítě, při tomto cvičení je důležité, aby se dítě nedalo rušit okolními zvuky. Vyberme zvukovou kulisu a předčítáme příběh, dítě klepe na stůl, pokud zaznamená domluvené slovo.

Program 3. Cvičení rozvíjející přesné vidění, **najdi dvojče**, vybereme jednu kostičku ze stavebnice, dítě má za úkol najít úplně stejnou, tedy jako dvojče. **Dvojčata z papíru 1**, vezměte dva papíry, vystříhejte z něj dva stejné jednoduché tvary. Poté dáme na hromadu a taháme jeden, dítě se snaží najít druhý stejný kus. **Dvojčata 2**, z papíru vystříhneme dvojité tvary, tak aby si byli podobnější, například trojúhelníky různých velikostí opět taháme a hledáme stejné dva kusy. „**Kde je zloděj?**“ smíchají se dohromady kostky, fazole, knoflíky,... tyto předměty uspořádáme do dvou stejných seskupení, v jedné z nich bude o 1 kus více, to bude právě zloděj, úkolem dítěte je odhalit, který kus je zloděj a vyloučit ho, čím více předmětů se využije tím je hra složitější.

Program 4. Cvičení rozvíjející přesné slyšení, **cvičení Oli a Ali**, dva maňásci neumí správně mluvit Olí umí říkat jen slova s O a Ali jen s A. Předřikáváme dítěti slova a ono má rozhodnout kdo to říká. Kde se objevují obě písmena, mohou říci oba maňásci. Cvičení se rozšiřuje o maňásky Eli, Uli, Ili. **Kašpárek se učí mluvit**, kašpárkovi řeknu nějaké slovo a on se ho pokusí správně zopakovat. Poslouchej dobře,

jestli to dělá správně, pokud ano řekneš „dobře Kašpárku“ pokud udělá chybu, řekneš „špatně Kašpárku“. (les - les, ruka - ruda, půl - půl, pila - piha, sako - sako, řepa - řepa, kosí - kočí, cíp - cíp, pyl - tyl) **Kašpárek se učí nesmyslná slova**, vysvětlíme dítěti, že se Kašpárek učí mluvit slova, která nezná, vždycky se mu jedno řekne a on ho zkusí zopakovat. Poslouchej dobře, jestli to dělá správně, pokud ano řekneš „dobře Kašpárku“ pokud udělá chybu, řekneš „špatně Kašpárku“. (nuf - muf, vap - vap, hep - hep, kif - gif, tal - zal,...)

Program 5. Cvičení rozvíjící zapamatování viděného, **vyhledej stavebnicové kostky**, vyberte ze stavebnice jednu kostku a přesvědčte se, že je v krabici ještě jedna, ukažte jí dítěti a pak schovejte za záda, dítě má najít stejnou kostku, jakou jste mu ukázali. **Zapamatuj si tvary**, vezmeme dva listy papíru a mezi ně se vloží úhlový papír, na vrchní papír se nakreslí neurčité tvary, hraje se podobně, jako zapamatuj si postavený dům. **Pexeso** hledání dvou stejných obrázků.

Program 6. Cvičení rozvíjící zapamatování slyšeného, **všímání si určených slov v textu**, vyberte si libovolný text a v něm 3 slova, která se v něm často objevují. Tyto 3 slova, si má dítě dobře zapamatovat. Pak se příběh předčítá, dítě má klepnout do stolu, pokud uslyší některé ze tří slov. **Všímání si určených slov mezi ostatními slovy**, vybereme tři slova, které si má dítě zapamatovat, poté se mu předřikává řada 12 slov včetně 3, co si má zapamatovat. Dítě rozhoduje o slovech, zda jsou to ta, která si má pamatovat. **Balím si batoh**, hraje se ve skupině, začíná se „balím si batoh a dám do něj auto“ každé z dětí rozšiřuje řadu slov o 1 a vždy opakuje vše co už v batohu je.

Program 7. Cvičení rozvíjící spojování zrakových, sluchových a pohybových vjemů, **písně kde se slova nahrazují pohybem**, využíváme písničky, které děti znají, např. písnička „Skákal pes, přes oves“ nahrazujeme některá slova pohybem (louka hladíme rovinu, skákal- skok,...). **Tajná řeč**, cvičíme s dětmi tajnou řeč, kdy určitý pohyb představuje slovo, např. točení volantem znamená auto. Začíná se na 3 slovech, povídejte si tajnou řečí. **Ještě tajnější tajná řeč**, podobné cvičení jako tajná řeč ovšem teď význam neodpovídá pohybu, např. zatažení za ucho je auto.

Program 8. Cvičení rozvíjící pochopení a osvojení principu posloupnosti, **navlékání korálků, zaplétání copu, zavazování tkaničky** - určitá pravidelnost, rytmus, pravidla. **Splnit příkazy**, dáváme dítěti příkazy několik v kuse „zavři dveře, dones modrou pastelku, zastrč židličku. Musí splnit vše ve správném pořadí a dostat se k cíli. **Seriály**, sestavíme vlastní seriál z časopisu, vystřiháme příběh a dítě je skládá ve správném pořadí.

Program 9. Cvičení rozvíjící koordinaci pohybu úst při mluvení, **foukání do vaty**, posouvání vatového míčku foukáním proti sobě. **Střílení do branky**, opět se pomocí dechu snažíme dostat míček, tentokrát do vyznačeného cíle, branky. **Slalom** překážková dráha pro foukání. **Jazyk v klínce** logopedická cvičení a artikulační hrátky s jazykem, předvádíme s dítětem pohyb úst a jazyku před zrcadlem.

Program 10. Cvičení rozvíjící koordinaci ruky a oka, **bitva**, arch papíru rozdělíme čarou na půl a každý (učitel i dítě) si udělá na vlastní půlce 10 bodů, cílem hry je zasáhnout jedním pohybem tužky co nejvíc soupeřových lodiček. **Házení míče na cíl**, na podložce vymežíme prostor, kam se má dítě střílet, prodlužujeme vzdálenost od cíle. **Automobilový závod**, na papír se nakreslí dráha pro auta a dítě má za úkol jí projet tužkou, pokud dítě zvládá, cesta se zužuje.

Program 11. Cvičení rozvíjící vnímání vlastního těla a prostoru, **hra na vnímání dotyků**, dotkneme se dítěte na malý okamžik a dítě se má dotknout na stejném místě, jako my. **Poznej předmět hmatem** – hmatová hra poznej co je to, různé předměty. **Hra na sochy**, vezmeme dítě za ruce a zatočíme se, poté uděláme nějaký postoj a dítě se ho snaží napodobit. **Loutka 1**, sochy před zrcadlem, dítě stojí před vámi, je důležité ovázat si jednu ruku stužkou i dítěti.

4.5 Charakteristika zařízení

Mateřská škola se nachází v centru Hradce Králové, ve velmi klidné části města, poblíž břehu řeky Labe. Je součástí subjektu Základní škola a Mateřská škola Josefa Gočára. Mateřská škola má kapacitu 104 dětí. Jednotlivé třídy jsou barevně řešeny podle toho, kterou z barev mají ve svém názvu: Modrá kostička, Zelená kostička, Červená kostička a Žlutá kostička.

Třída **Modrá kostička** se nachází v prvním patře budovy. Navštěvují ji nejmladší děti ze školky, tj. ve věku od 3 do 4 let. Nově příchozí děti se seznamují s novým prostředím a učí se společenskému soužití. Získávají všeobecný přehled o světě kolem sebe. Vytvářejí si hygienické, společenské a pracovní návyky. Nábytek ve třídě a stěny na sociálním zařízení jsou laděny do modré barvy. Třída je vybavena dostatečným množstvím hraček, didaktických pomůcek a stavebnic vhodných pro děti tohoto věku.

Třída **Žlutá kostička** se nachází v prvním patře. Navštěvují ji děvčata a chlapci ve věku od 3 do 5 let a nově příchozí děti. Získávají všeobecný přehled o světě kolem sebe, vytvářejí si hygienické, společenské a pracovní návyky. Nábytek a stěny ve třídě i

na sociálním zařízení jsou laděny do žluté barvy. Uspořádání třídy do hracích koutků, vybavení didaktickými pomůckami a hračkami nabízí dětem široký výběr z různých her a aktivit.

Třída **Červená kostička** je umístěna v druhém patře. Věkové složení děti je od 4 do 6 let. Skupinu tvoří předškoláci. Na děti jsou kladeny diferencované a přiměřené nároky, umožněny činnosti podle jejich schopností. Uspořádání třídy do hracích a tematických koutků umožňuje dětem výběr z různých aktivit. Ve třídě je nainstalována interaktivní tabule. Nábytek a stěny ve třídě i na sociálním zařízení jsou laděny do červené barvy.

Třída **Zelená kostička** je umístěna v druhém patře. Navštěvují ji děti od 4,5 do 7 let, děti s odkladem školní docházky. Na děti jsou kladeny diferencované a přiměřené nároky, umožněny činnosti podle jejich schopností. Paní učitelky podporují vytváření pozitivního vztahu dětí k intelektuálním činnostem a k učení. Předškoláci získávají potřebné dovednosti důležité pro vstup do základní školy. Nábytek a stěny ve třídě i na sociálním zařízení jsou laděny do zelené barvy. V této třídě je nainstalována interaktivní tabule.

Všechny třídy jsou postupně vybavovány moderním zařízením a nábytkem. Součástí vybavení tříd jsou také interaktivní tabule a dotyková obrazovka. Do tříd jsou děti zařazovány zpravidla podle věku.

Mottem mateřské školy je: „Víte, že Svět je plný vody, země, zvířat, rostlin, hraček, lidí, věcí...? A o těch si budeme povídat celý rok přeci.“

Dominantou MŠ je prostorná zahrada se vzrostlou zelení a umělým kopcem, k zahradě patří dětské hřiště s novými herními prvky, pískovištěm a bazénem. Součástí zahrady je také mnoho dětských hraček a pomůcek jako například: dřevěné stavebnice, koloběžky, molitanové kostky, dětské branky, míče, hračky na písek, lopaty na bobování v zimních měsících apod. Zahrada nabízí dětem z celé školy dostatečný prostor pro dopolední i odpolední vyžití. Od poloviny dubna do poloviny října je zahrada během víkendů využívána i jako hřiště veřejné.

Program dne je časově rozepsán 6:30 - 7:15 scházení dětí v Modré kostičce. 7:15 - 9:30 spontánní hry, nabídky individuálních činností a skupinových aktivit, řízená činnost. V průběhu od 8:20 do 8:50 hygiena a svačina, 9:30 - 9:40 příprava na pobyt venku do 11:40. Dále probíhá hygiena a oběd do 12:30. 12:30 - 14:00 spánek, odpočinek dětí, respektující odlišné potřeby dětí, klidové aktivity. Od 14:00 hodin je hygiena, odpolední svačina, spontánní hry, individuální a skupinové činnosti, v případě

příznivého počasí odpolední pobyt venku a to až do 16:30, kdy se mateřská škola uzavírá.

4.6 Charakteristika průzkumného souboru

Průzkumné šetření, depistáž a následnou pedagogickou intervenci jsem realizovala v mateřské škole J.Gočára. Ve třídě předškoláků bylo 13 chlapců a 14 dívek. Na základě pozorování, rozhovorů svého a mé kolegyně jsem si vybrala 5 dětí, které vykazovaly oslabení, což se v dílčích subtestech potvrdilo. Je zajímavé, že děti, které jsem si vybrala, byly dvojčata kluci Tomáš a Matěj, kluk Jonáš, který navštěvoval mateřskou školu jen 3 dny v týdnu, další dva dny trávil v lesní mateřské škole. Holčička Erika s odkladem školní docházky a holčička Jasmína cizinka. Každé z dětí mělo jakýsi hendicap, něco, co mu znepríjemnilo, bylo pro něj nevýhodné, při navštěvování mateřské školy.

4.7 Případová studie 1- Jonáš

Jméno: Jonáš

Věk začátek: 5,6

Osobnostně rodinnou anamnézu jsem vypracovala na základě informací od paní učitelky MŠ, vlastního pozorování a rozhovorem s matkou chlapce.

Osobnostně – rodinná anamnéza:

Těhotenství i porod proběhl bez komplikací, chlapec se narodil přirozeným porodem. Jonáš má staršího bratra navštěvujícího základní školu. Do mateřské školy chodí od 3 let, v naší školce 3 dny v týdnu, zbylé dva navštěvuje lesní mateřskou školu, kde se mu líbí víc, protože může běhat v lese. Ovšem v naší mateřské škole se mu také líbí, protože tu dobře vaří a chutná mu. Ve školce působí spokojeně. Psychomotorický vývoj se projevuje špatnou koordinací pohybu, především ruky a oka, jen do té míry, dokud mu nebyla zjištěna lehká oční vada. Zvládá samoobslužné návyky. Má základní znalosti, navíc toho hodně ví o zvířatech z lesa. Jonáš pochází z neúplné rodiny, matka 34 lékárnice, otec 42 hudebník. Matka s dětmi žije v bytě, on i bratr se s otcem setkávají.

4.7.1 Vstupní pedagogická diagnostika

Chlapec chodí do školky rád, je mezi dětmi celkem oblíbený. Při našem povídání je ochotný, spolupracuje, komunikuje. Nemá problémy se základními hygienickými návyky. Je trpělivý, dokáže se podělit o hračky a nemá problém ovládat se. Je spíše samotářský, hraje si s několika kamarády. Má základní znalosti o sobě, a světě.

Optická diference – obrázky, rozdíly v párových obrázcích konkrétní obrázky, vedle sebe jsou dva obrázky, úkolem dítěte je rozlišit, zda jsou shodné či nikoliv. Jonáš získal 8 bodů z 10. **Optická diference – tvary**, rozdíly v párových dvojicích abstraktní obrázky, dítě má za úkol rozpoznat, obrázky vedle sebe, zda jsou stejné nebo rozdílné. Chyboval pouze jednou z desíti. **Optické členění – geometrické tvary**, ukryté tvary, dítě má za úkol rozpoznat malý geometrický tvar, který je v pravém horním rohu, ve větším obrázku, který je schován ve spleti čar. Získal 9 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diference – páry slov, rozdíly mezi dvěma slovy, jde o zjištění, zda dítě umí rozlišovat slova, která zní podobně. Sluchem jsou slyšet jen malé rozdíly. Získal 9 bodů z 10. **Verbálně akustická diference – nesmyslné slabiky**, rozdíly mezi dvěma slovy nemající smysl. Získal 9 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění – diference figury a pozadí**, vyzkoušíme schopnost dítěte rozlišit slovo na jednotlivé části, sluchem určit detail. Získal 9 z 10 bodů.

Intermodální spojení – opticko-akustické, úkolem je zjistit, zda je dítě schopné překlenout most mezi viděným a slyšeným vjemem, získal 5 bodů z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, spojení mezi slyšeným a viděným. Získal 4 body z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, paměť na obrázky, nyní má být vyzkoušena schopnost zapamatovat si obrázky v určité posloupnosti. Chlapec získal 5 bodů z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, v tomto cvičení se předkládá sada geometrických tvarů. Získal 7 bodů z 8. **Verbálně akustická paměť – slova**, paměť na řadu slov (se zkouší, tím zda je dítě schopno si zapamatovat slyšenou řeč. Získal 4 body z 8. **Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky**, opět se zjišťuje paměť dítěte, tentokrát na nesmyslné slabiky. Získal 6 bodů z 10. **Intermodální výkon paměti – série obrázků**, tímto úkolem se testuje, zda je dítě schopno si zapamatovat to, co vidí a vytvořit propojení mezi slyšeným a viděným. Získal 3 body ze 4. **Intermodální výkon paměti – série slov**, pomocí této úlohy vyzkoušíme, zda je dítě schopno si zapamatovat slova, která slyší a vytvořit spojení s jejich obrazem. Získal 2 body ze 4.

Motorika mluvidel, v tomto úkolu se zkouší, jak dokáže dítě ovládat jazyk a vše co potřebuje ke zřetelnému vyjadřování. Získal 7 bodů z 10. **Visuomotorika**, koordinace ruky a oka při psaní. Získal 15 bodů z 15.

Zaměřenost optické pozornosti, tato úloha má za úkol pozorovat, zda dítě dokáže sledovat předložený tvar. Získal 14 bodů z 15. **Zaměřenost akustické pozornosti**, v tomto cvičení se bude sluchem zachycovat určité slovo, získal 7 bodů z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, získal 7 bodů z 10.

4.7.2 Individuální práce

Vlastní práci s chlapcem, jsem začala v měsíci říjnu a skončila v prosinci. Chlapci jsem se věnovala 3 měsíce, chlapec se mnou pracoval celkem ochotně, sice jsem ho občas musela přemlouvat, ale nakonec se nám úsilí vyplatilo, což je vidět na výsledcích. Pracovali jsme zhruba jednou až dvakrát týdně, cca 10-15 minut, bohužel více jsme toho nezvládli. Činnosti jsem si sice mohla volit libovolně.

Vzhledem k výsledkům vstupního stromu jsem zvolila nápravu v programech 2, 8. Program 2., cvičení rozvíjící sluchové vnímání. S Jonášem jsme prošli všechny tři stupně. 1. stupeň, udělej krok, když uslyšíš svoje jméno, toto cvičení pro něj bylo zprvu obtížnější zejména v obměně, po prvních dvou hrách, neměl sebemenší problém.

Moje teta má kočku, v tomto cvičení již od začátku minimální chybovost a hodně ho bavilo. Vzhledem k dobrým reakcím jsem hru Štěpán jí čokoládu, obměnu hry, nevolila. 2. stupeň, předčítání příběhu, předčítání příběhu jsme dělali celkem 3x začali jsme u kratšího příběhu o 20 větách, kde jsem zaznamenala 2 chyby, postupně jsme se dopracovali k půlstránkovému textu, který zvládl s 1 chybičkou i s rušivými elementy při poslechu.

Program 8. podporující cvičení rozvíjící pochopení a osvojení principu posloupnosti, 1. stupeň, navlékání korálků, zaplétání copu, zavazování tkaničky – zvládl, hned na poprvé s výjimkou zavazování tkaničky, to zvládl po měsíci. Než dostal do ruky postup. Cvičení 2. stupně, jsme nedělali, příkazy plnil s přehledem i před tím. 3. stupeň, hry s prsty, jednoduché prstové hry, jsme dělali v rámci celé třídy, Jonáškoví se ze začátku pletl ukazováček s prsteníčkem, ale po 3 nácvičích už zvládal bez problému. Seriály, skládání příběhu ho velmi bavilo, a šlo mu.

4.7.3 Výstupní pedagogická diagnostika

Při závěrečném výstupním testu, chlapec spolupracuje, komunikuje, úkoly zvládá relativně s přehledem. Zvýšila se jeho schopnost koncentrace a sebeovládání.

Optická diference – obrázky, rozdíl v párových obrázcích získal 10 bodů z 10. **Optická diference – tvary**, rozdíl v párových dvojicích abstraktní obrázky skóre 10 z 10 bodů. **Optické členění – geometrické tvary**, ukryté tvary, získal 9 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diference – páry slov, dosáhl 10 bodů z 10. **Verbálně akustická diference – nesmyslné slabiky**, získal 10 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění – diference figury a pozadí**, skóre 9 z 10 bodů.

Intermodální spojení – opticko-akustické, získal 5 bodů z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, spojení mezi slyšeným a viděným, skóre 5 bodů z 5.

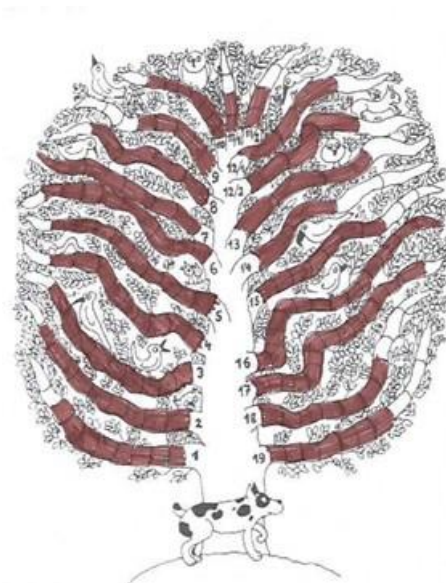
Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, dosáhl 7 bodů z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, získal 8 bodů z 8. **Verbálně akustická paměť – slova**, skóre 6 body z 8. **Verbálně akustická paměť – nesmyslné**, dosáhl 10 bodů z 10.

Visuomotorika, koordinace ruky a oka při psaní. Získal 15 bodů z 15.

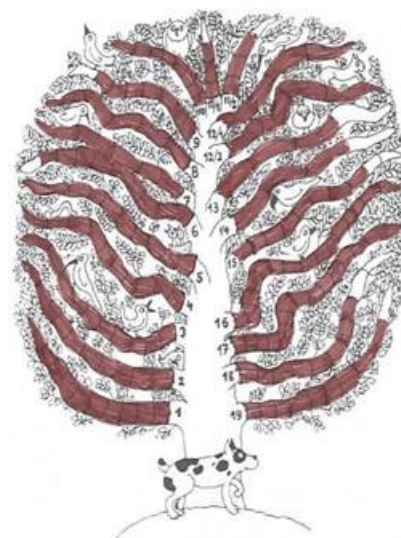
Zaměřenost optické pozornosti, dosáhl 15 bodů z 15. **Zaměřenost akustické pozornosti**, získal 8 bodů z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, skóre 9 bodů z 10.

4.7.4 Shrnutí

Jonáš při naší společné práci, udělal pokrok. Z výsledku obrázků stromu (15 a 16) vyplývá, že naše tři měsíční práce, mu pomohla rozvinout se v oblastech, ve kterých měl mírný deficit a to zejména v oblastech zaměřenost akustické pozornosti, intermodální výkon paměti – série obrázků, dále intermodální výkon paměti – série slov, motorika mluvidel. Z chlapce, který byl zprvu celkem nešťastný z úkolů „navíc“, se stal vyrovnaným chlapcem, kterého, dovoluji si tvrdit, úkoly celkem bavily. Rozvinul se ve všech důležitých oblastech pro další vzdělávání. Domnívám se, že nebude mít se zvládnutím školní docházky problém. Úspěch z naší práce, spatřuji především v tom, že jsem ho zaujala činnostmi a dokáže vydržet delší dobu se soustředit a pracovat na daném úkolu.

Obr. 15 Vstupní diagnostika - Jonáš

Obr. 16 Výstupní diagnostika - Jonáš

4.8 Případová studie - Tomáš

Jméno: Tomáš

Věk začátek: 5,1

Osobnostně rodinnou anamnézu jsem vypracovala na základě informací od paní učitelky MŠ, vlastního pozorování a rozhovorem s matkou chlapce.

Osobnostně – rodinná anamnéza:

Těhotenství proběhlo bez komplikací, ovšem Tomášek i jeho dvojče se narodili ve 30. týdnu těhotenství s velmi nízkou porodní váhou, strávili začátek života v nemocnici. Obě z dvojčátek jsou drobnější postavy. Nemají jiného sourozence než dvojče.

Do mateřské školy chodí od 3 let. Tomášek je živý, přátelský mezi dětmi oblíbený, hraji si především s kluky, má rád lumpárny. Domnívám se, že se mu v mateřské škole líbí. Vypadá spokojeně, není tolik fixovaný na bratra. Je svižný, hbitý. Velmi chytrý, nemá problém v navazování kontaktů, je citlivý, nemá rád změny. Zvládá samoobslužné návyky. Má základní znalosti. Matěj pochází z úplné rodiny, matka 35 úřednice, otec 37 úředník. Společně žijí v domečku u Hradce Králové, mají doma kočku.

4.8.1 Vstupní pedagogická diagnostika

Chlapec chodí do školky celkem rád, je oblíbený. Při našem povídání je ochotný, spolupracuje, komunikuje. Nemá problémy se základními hygienickými návyky. Je trpělivý a dokáže se podělit o hračky a nemá problém ovládat se. Je spíše samotářský, hraje si s několika kamarády. Má základní znalosti o sobě, a světě.

Optická diference – **obrázky**, rozdíly v párových obrázcích, konkrétní obrázky jsou vedle sebe úkolem dítěte je rozlišit, zda jsou shodné či nikoliv. Získal 9 bodů z 10. **Optická diference** – **tvary**, rozdíly v párových dvojicích abstraktní obrázky, dítě má za úkol, rozpoznat, zda jsou obrázky stejné nebo rozdílné. Chyboval dvakrát z desíti, skóre 8 z 10 bodů. **Optické členění** – **geometrické tvary**, ukryté tvary dítě má za úkol rozpoznat malý geometrický tvar, který je v pravém horním rohu, je obsažen ve větším a ve spleti čar. Získal 4 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diference – **páry slov**, rozdíly mezi dvěma slovy, jde o zjištění, zda dítě umí rozlišovat slova, která zní podobně. Sluchem jsou slyšet jen malé rozdíly. Získal 8 bodů z 10. **Verbálně akustická diference** – **nesmyslné slabiky**, rozdíly mezi dvěma slovy nemající smysl. Získal 8 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění** – **diference figury a pozadí**, vyzkoušíme schopnost dítěte rozlišit slovo na jednotlivé části, sluchem určit detail. Získal 8 z 10 bodů. **Intermodální spojení – opticko-akustické**, úkolem je zjistit, zda je dítě schopné překlenout most mezi viděným a slyšeným vjemem, získal 3 body z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, spojení mezi slyšeným a viděným. Získal 4 body z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, paměť na obrázky nyní má být vyzkoušena schopnost zapamatovat si obrázky v určité posloupnosti. Získal 4 body z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, v tomto cvičení se předkládá sada geometrických tvarů. Získal 1 bod z 8.

Verbálně akustická paměť – **slova**, paměť na řadu slov (se zkouší, tím zda je dítě schopno si zapamatovat slyšenou řeč. Získal 1 bod z 8. **Verbálně akustická paměť** – **nesmyslné slabiky**, opět se zjišťuje paměť dítěte, tentokrát na nesmyslné slabiky. Získal 1 bod z 10. **Intermodální výkon paměti** – **série obrázků**, tímto úkolem se testuje, zda je dítě schopno si zapamatovat to, co vidí a vytvořit propojení mezi slyšeným a viděným. Získal 1 bod ze 4. **Intermodální výkon paměti** – **série slov**, pomocí této úlohy vyzkoušíme, zda je dítě schopno si zapamatovat slova, která slyší a vytvořit spojení s jejich obrazem. Získal 1 bod ze 4.

Motorika mluvidel, v tomto úkolu se zkouší, jak dokáže dítě ovládat dítě jazyk a vše co potřebuje ke zřetelnému vyjadřování. Získal 7 bodů z 10. **Visuomotorika**, koordinace ruky a oka při psaní. Získal 15 bodů z 15.

Zaměřenost optické pozornosti, tato úloha má za úkol pozorovat, zda dítě dokáže sledovat předložený tvar. Získal 15 bodů z 15. **Zaměřenost akustické pozornosti**, v tomto cvičení se bude sluchem zachycovat **sluchem určité slovo**. Získal 5 bodů z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, získal 6 bodů z 10.

4.8.2 Individuální práce

Vlastní činnosti s chlapcem, jsem začala v měsíci říjnu a skončila v měsíci prosinci. Chlapci jsem se věnovala 3 měsíce, Tomášek ochotně spolupracoval. Cvičení ho bavila, celkem se mu dařila. Pracovali jsme 2x týdně cca 15-25 minut. Činnosti jsem volila tak, aby byla pro Toma zábavná. Pracovali jsme v programech 1,2,6,8.

Program 1., cvičení rozvíjející zrakové vnímání, v tomto programu jsme vyžily 2. a 3. stupně. Zakryté předměty, činnost ho velmi bavila, ale zpočátku mu moc nešla, začali jsme tedy na dvou předmětech a postupně se propracovali na 4. Labyrint z nití, zvládl bez obtíží. Plakáty, časopisy knížky – vybereme obrázek a dítě vyhledává v publikacích, bez problémů. Zakrytý obrázek, na papír nakreslíme jednoduchý tvar, překreslíme ho na plochu, tužkou, dítě hledá schovaný obrázek. Vyhledávání hvězdiček, tento úkol byl pro Toma asi nejobtížnější z programu 1, pokud bylo málo tvarů, rozpoznávání ze dvou, nebyl problém, pokud se přidalo 3 a více, začal zmatkovat a škrtat, kde co.

Program 2., cvičení rozvíjící sluchové vnímání. Cvičení udělej krok, když uslyšíš svoje jméno, jsme dělali pouze 1, hned jsme přešli k modifikaci, domluvené slovo. S cvičením neměl problém. Moje teta má kočku, toto cvičení už bylo těžší, ne vždycky se mu podařilo zaznamenat všechny slova. Opakovali jsme 5x. předčítání příběhu, předčítáme příběh a dítě, když uslyší předem domluvené slovo klepna do stolu, Tomáškovu nešlo. Zapomněl poměrně velké množství slov i přesto, že byl upraven počet vět v textu zpočátku jen na 10. Po trénování byl schopný bez chyb se soustředit na 20 vět. 3. Stupeň jsme vůbec nedělali.

Program 6., cvičení rozvíjící zapamatování slyšeného. Všimání si určených slov v textu, toto cvičení bylo pro Tomáše velmi těžké, v textu nebyl schopný bez chyby

vyhledat všechna slova. Všímání si určených slov mezi ostatními slovy, bylo jednodušší, domnívám se, že nedokázal udržet tak dlouho záměrnou pozornost. Cvičení balím si batoh, zvládl do 5 slov, více si nemohl zapamatovat.

Program 8., cvičení rozvíjící pochopení a osvojení principu posloupnosti, 1. stupeň, navlékání korálků, zaplétání copu, zavazování tkaničky zvládl bez problému. Splnit příkazy, plní běžně během roku bez problémů. Taneční kroky, zvládne s čtyřmi kroky. 3. stupeň, hra s prsty, a rytmické cvičení, zvládl s drobnými niancemi.

4.8.3 Výstupní pedagogická diagnostika

Závěrečný výstupní test se chlapci podařil mnohem lépe než vstupní. Při cvičeních spolupracuje, komunikuje, úkoly zvládá relativně s přehledem. Je trpělivý a dokáže se soustředit přiměřeně dlouho dobu, nemá problém s koncentrací.

Při úkolu **optická diference – obrázky**, získal 10 bodů z 10. **Optická diference – tvary**, nechyboval ani jednou 10 z 10 bodů. **Optické členění – geometrické tvary**, dosáhl 8 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diference – páry slov, jeho skóre bylo 10 bodů z 10. **Verbálně akustická diference – nesmyslné slabiky**, získal 9 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění – diference figury a pozadí**, dosáhl 10 z 10 bodů. V úkolu **intermodální spojení – opticko-akustické**, dosáhl 5 bodů z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, získal 4 body z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, dosáhl 6 bodů z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, získal 6 bodů z 8.

Verbálně akustická paměť – slova, se mu podařilo získat 5 bodů z 8. **Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky** dosáhl 5 bodů z 10. **Intermodální výkon paměti – série obrázků**, získal 3 body ze 4. **Intermodální výkon paměti – série slov**, v této oblasti dosáhl 2 body ze 4.

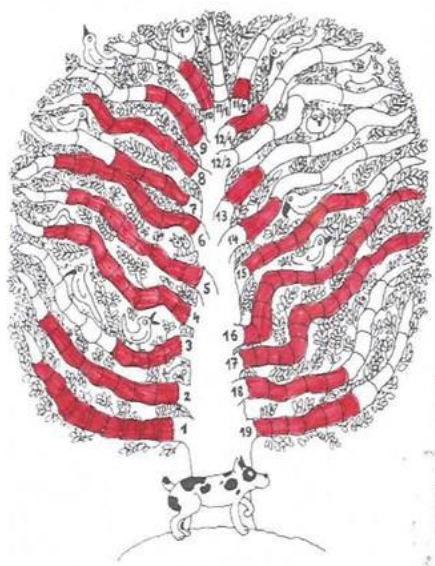
Motorika mluvidel, se mu podařilo získat 8 bodů z 10. **Visuomotorika**, dosáhl skóre 15 bodů z 15.

Zaměřenost optické pozornosti, dosáhl 15 bodů z 15. **Zaměřenost akustické pozornosti**, získal 7 bodů z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, získal 9 bodů z 10.

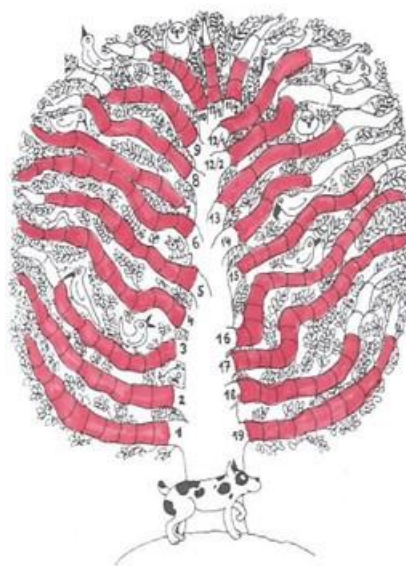
4.8.4 Shrnutí

Na výsledcích, které ukazují stromy je vidět (17,18), že se Tomášek se zlepšil především v oblastech optické členění, paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů, verbálně akustická paměť – slova a nesmyslné slabiky, intermodální výkon paměti – série obrázků a série slov, a schéma těla a prostorová orientace. Deficit je v současnosti pouze mírný, téměř se dotýká ve větvích vrcholu.

Tomášek je veselí chlapec, dokáže se celkem snadno zaujmout pro činnost, trošku problém spatřuji v pozornosti, nedokáže se dlouho soustředit. Činnosti byli do 10 minut, do začátku školní docházky zbývá ještě půl roku. Je velmi trpělivý, dokáže spolupracovat, je potřeba pracovat nadále ne prodlužování doby pozornosti, na danou činnost. Domnívám se, že má ještě dostatek času a při správném vedení nebude problém, aby nástup do základní školy zvládl bez větších obtíží.

Obr. 17 Vstupní diagnostika - Tomáš

Obr. 18 Výstupní diagnostika - Tomáš

4.9 Případová studie - Matěj

Jméno: Matěj

Věk začátek: 5,1

Osobnostně rodinnou anamnézu jsem vypracovala na základě informací od paní učitelky MŠ, vlastního pozorování a rozhovorem s matkou chlapce.

Osobnostně – rodinná anamnéza:

Těhotenství proběhlo bez komplikací, ovšem Matýsek i jeho dvojče se narodili ve 30. týdnu s velmi nízkou porodní váhou, strávili začátek života v nemocnici. Obě z dvojčátek jsou drobnější postavy. Nemají jiného sourozence než dvojče. Do mateřské školy chodí od 3 let. Matýsek je velmi tichý má oblíbené 3 kamarády 2 holčičky a bráška. Domnívám se, že se mu v mateřské škole líbí. Vypadá spokojeně, pokud je jeho bráška Tomáš ve školce. Je trošičku pomalejší než jeho bráška. Jinak velmi chytrý trošku má problém v navazování kontaktů nesmělý, velmi citlivý, nemá rád změny.

Zvládá samoobslužné návyky. Má základní znalosti. Matěj pochází z úplné rodiny, matka 35 úřednice, otec 37 úředník. Společně žijí v domečku u Hradce Králové, mají doma kočku.

4.9.1 Vstupní pedagogická diagnostika

Chlapec chodí do školky celkem rád, je méně oblíbený. Při našem povídání je nesmělý, přesto spolupracuje, málo komunikuje, nemá rád pozornost. Nemá problémy se základními hygienickými návyky. Je celkem trpělivý a dokáže se podělit o hračky a nemá problém ovládat se. Je spíše samotářský, hraje si s několika kamarády. Má základní znalosti o sobě a světě.

Optická diferenciacce – obrázky, rozdíl v párových obrázcích konkrétní obrázky, vedle sebe jsou dva obrázky úkolem dítěte je rozlišit, zda jsou shodné či nikoliv. Získal 7 bodů z 10. **Optická diferenciacce – tvary**, rozdíl v párových dvojicích abstraktní obrázky dítě má za úkol vedle sebe, rozpoznat, zda jsou obrázky stejné nebo rozdílné. Chyboval pouze jednou z desíti, skóre 8 z 10 bodů. **Optické členění – geometrické tvary**, ukryté tvary dítě má za úkol rozpoznat malý geometrický tvar, který je v pravém horním rohu, je obsažen ve větším, ve spleti čar. Získal 6 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diferenciacie – páry slov, rozdíl mezi dvěma slovy, jde o zjištění, zda dítě umí rozlišovat slova, která zní podobně. Sluchem jsou slyšet jen malé rozdíly. Získal 10 bodů z 10. **Verbálně akustická diferenciacie – nesmyslné slabiky**, rozdíl mezi dvěma slovy nemající smysl. Získal 8 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění – diferenciacie figury a pozadí**, vyzkoušíme schopnost dítěte rozlišit slovo na jednotlivé části, sluchem určit detail. Získal 3 z 10 bodů. **Intermodální spojení – opticko-akustické**, úkolem je zjistit, zda je dítě schopné překlenout most mezi viděným a slyšeným vjemem, získal 1 bod z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, spojení mezi slyšeným a viděným. Získal 3 body z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, paměť na obrázky nyní má být vyzkoušena schopnost zapamatovat si obrázky v určité posloupnosti. Získal 1 bod z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, v tomto cvičení se předkládá sada geometrických tvarů, získal 3 body z 8. **Verbálně akustická paměť – slova**, paměť na řadu slov (se zkouší, tím zda je dítě schopno si zapamatovat slyšenou řeč. Získal 5 body z 8. **Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky**, opět se zjišťuje paměť dítěte, tentokrát na nesmyslné slabiky. Získal 5 bodů z 10.

Intermodální výkon paměti – série obrázků, tímto úkolem se testuje, zda je dítě schopno si zapamatovat to, co vidí a vytvořit propojení mezi slyšeným a viděným. Získal 1 bod ze 4. **Intermodální výkon paměti – série slov**, pomocí této úlohy vyzkoušíme, zda je dítě schopno si zapamatovat slova, která slyší a vytvořit spojení s jejich obrazem. Získal 0 bodů ze 4.

Motorika mluvidel, v tomto úkolu se zkouší, jak dokáže dítě ovládat dítě jazyk a vše co potřebuje ke zřetelnému vyjadřování, dosáhl 6 bodů z 10. **Visuomotorika**, koordinace ruky a oka při psaní. Získal 14 bodů z 15.

Zaměřenost optické pozornosti, tato úloha má za úkol pozorovat, zda dítě dokáže sledovat předložený tvar. Získal 14 bodů z 15. **Zaměřenost akustické pozornosti**, v tomto cvičení se bude sluchem zachycovat **sluchem určité slovo**. Získal 6 bodů z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, získal 6 bodů z 10.

4.9.2 Individuální práce

Vlastní práci s chlapcem, jsem začala v měsíci říjnu a skončila jsem v prosinci. Matýsek spolupracoval, ovšem jeho nesmělost bránila v komunikaci. Cvičení plnil bez zájmu, zaujetí, domnívám se, že z povinnosti. Přes veškerou moji snahu o motivaci, vtažení do hry jsem neměla pocit, že ho činnosti nebaví. Nikdy ovšem neřekl, že ho to nebaví, vždy spolupracoval. Pracovali jsme zhruba jednou týdně dní cca 10-15 minut, bohužel více jsme si to víckrát nedovolila, abych ho úplně neznechutila. Když jsme si povídali, mluvil jen o tom, na co jsem se zeptala, sám od sebe neřekl nic navíc. Činnosti, při kterých nemusel mluvit, byli pro něj přijatelnější, oblíbenější. Je velmi tichý a plachý. Programy, ve kterých mi přišel oslabený na základě výsledků stromu, jsou 2,5,7,8.

Program 2., cvičení rozvíjící sluchové vnímání, činnosti 1. stupeň, udělej krok, když uslyšíš svoje jméno, slovo, bez problému pochopil i vykonal včetně obměny. 2. stupeň, předčítání příběhu, předčítáme příběh, dítě když uslyší předem domluvené slovo klepna do stolu. Bylo trošku obtížnější, ale zvládl i náročnější text půl stránky pouze s 1 chybou. Vyzkoušeli jsme text s rušivými zvuky a tam jsem zaznamenala 5 chyb z půl stránky domnívám se, že to není zas tak špatný výsledek.

Program 5., cvičení rozvíjící zapamatování viděného, vyhledávání stavebnicové kostky, vyberte ze stavebnice jednu kostku a přesvědčte se, že je v krabici ještě jedna, ukažte jí dítěti a pak schovejte za záda, dítě má najít stejnou kostku, jakou jste mu ukázali, nejprve našel jinou, ale po chvíli stejnou první pokus s chybou. Druhý stupeň, zapamatuj si obrázky, ze hry pexeso vezmeme 10 dvojic a rozdělíme na dvě stejné hromádky. Hledání stejného obrázku z 5 dvojic zvládl bez chyby, z 10 dvojic s dvěma chybami. Zapamatuj si panáčka, postavený dům, z různých materiálů postavíme panáčka, necháme dítě, aby si ho mohlo prohlédnout, schováme. Dokázal po několika pokusech sestavit stejný tvar. Ke stupni tři jsme se nedopracovali.

Program 7., cvičení rozvíjící spojování zrakových, sluchových a pohybových vjemů 1. stupeň, písňe, kde se slova nahrazují pohybem, toto cvičení mu bylo krajně nepříjemné, nechtěl nic předvádět, opustili jsme to a zkusili tajnou řeč, ale až stupeň 3. kde tajné obrázkové písmo, nahrazujeme slova obrázky, které si dítě samo nakreslí např. čtverec – dům. Ukazujeme na obrázky, dítě říká, co znamenají a obráceně. Toto cvičení ho celkem bavilo a zvládl ho po několika pokusech i s obměnou.

Program 8. Cvičení rozvíjící pochopení a osvojení principu posloupnosti, 1. stupeň, navlékání korálků, zaplétání copu, zavazování tkaničky zvládl problémů, po

měsíci trénování. Kvůli stydlivosti, jsme druhý stupeň vynechali. Občas zařazujeme jednoduché vyřizování vzkazů.

4.9.3 Výstupní pedagogická diagnostika

Matýskova nesmělost se mírně zlepšila, pokud je v prostředí, i s lidmi, kde se cítí dobře je uvolněný, přátelský, hovorný, pokud nemá toto prostředí je nesmělý, bojácný.

Optická diferenciacie – obrázky, získal 9 bodů z 10. Optická diferenciacie – tvary, skóre 10 z 10 bodů. Optické členění – geometrické tvary, získal 9 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diferenciacie – páry slov dosáhl 10 bodů z 10. Verbálně akustická diferenciacie – nesmyslné slabiky, získal 8 z 10 bodů. Verbálně akustické členění – diferenciacie figury a pozadí, skóre 9 z 10 bodů. Intermodální spojení – opticko-akustické, 3 body z 5. Intermodální spojení – akusticko-optické, dosáhl plného počtu bodů a to 5 bodů z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, dosáhl skóre 7 bodů z 8. Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů, získal 5 bodů z 8. Verbálně akustická paměť – slova, dosáhl 7 body z 8. Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky, získal 9 bodů z 10.

Intermodální výkon paměti – série obrázků, získal 3 body ze 4. Intermodální výkon paměti – série slov, zlepšil se o dva body, z původně žádných bodů, získal 2 body ze 4.

Motorika mluvidel, získal 8 bodů z 10. Visuomotorika, skóre 15 bodů z 15.

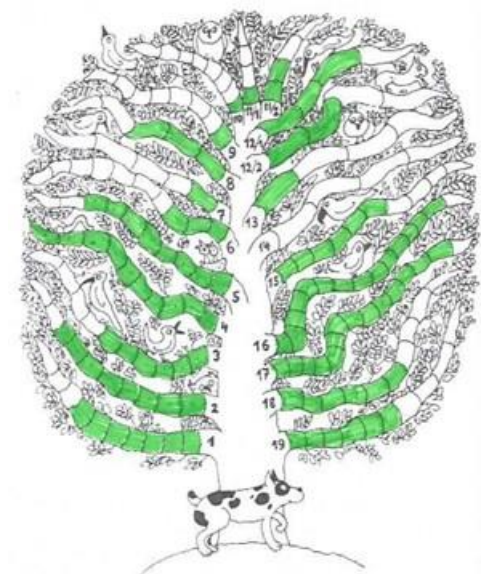
Zaměřenost optické pozornosti, dosáhl 15 bodů z 15. Zaměřenost akustické pozornosti, získal 8 bodů z 10. Schéma těla a prostorová orientace, získal 9 bodů z 10.

4.9.4 Shrnutí

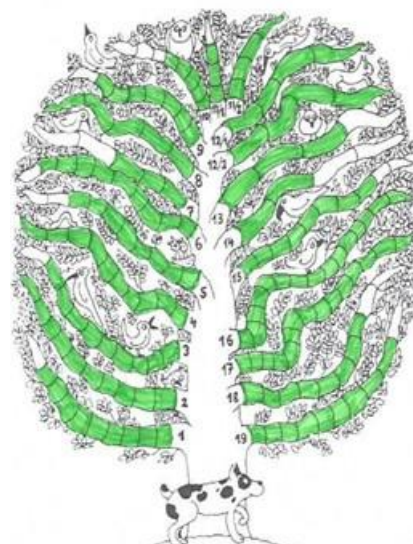
Z obrázků stromů (19,20) je jasně vidět jak velký pokrok Matýsek udělal. Zlepši se zejména v oblastech, optické členění – geometrické tvary, Intermodální spojení – opticko - akustické a akusticko - optické, paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků a řady tvarů, verbálně akustická paměť – slova a nesmyslné slabiky, Intermodální výkon paměti – série obrázků a série slov, motorika mluvidel,

Pro Matýska to bylo velmi náročné psychicky, nemá rád, když je pozornost zaměřená na něj. Sice se mnou pracoval, ale neměl z toho prožitek, proto jsem ho

nenutila a pracoval s ním 1 týdně. Po dobu cvičení se celou dobu soustředil, dokázal udržet pozornost. Nástup do školy pro něj bude složitější z důvodu, že nemá rád změny a je velmi nesmělý. Naopak je chytrý, snadno vše dohoní.

Obr. 19 Vstupní diagnostika - Matěj

Obr. 20 Výstupní diagnostika - Matěj

4.10 Případová studie - Jasmína

Jméno: Jasmína

Věk začátek: 5,2

Osobnostně rodinnou anamnézu jsem vypracovala na základě informací od paní učitelky MŠ, vlastního pozorování a rozhovorem s matkou chlapce.

Osobnostně – rodinná anamnéza:

Jasmínka má mladšího (ročního bratříčka) Do mateřské školy chodí 1. rokem jako předškolák ona i rodiče jsou cizinci (z Ukrajiny) převážnou část roku bydlí v ČR, o prázdninách jezdí na Ukrajinu. Ve školce se jí líbí, je mezi dětmi velmi oblíbená a jazyková bariéra pro ni není překážkou.

Chce se učit, když něčemu nerozumí, zeptá se a nechá si vše vysvětlit. Je to taková tvrdoška. Je samostatná, krásně a ráda kreslí, Zvládá samoobslužné činnosti. Má základní znalosti. Omezením je pro ni jazyková bariéra a občasné špatné skloňování a časování. Matka na mateřské dovolené 31 na Ukrajině učitelka na základní škole, otec 35 dělník na stavbě. Žijí společně v bytě.

4.10.1 Vstupní pedagogická diagnostika

Jasmínka je velmi oblíbená, milá, přátelská, snaží se spolupracovat. Při našem povídání komunikuje. Nemá problémy se základními hygienickými návyky. Je celkem trpělivá a dokáže se podělit o hračky, vyvinout zájem o hru, iniciovat hru. Nemá problém ovládat se. Je velmi společenská, hraje si se všemi, nedělá rozdíly mezi kamarády. Má základní znalosti o sobě, a světě.

Optická diference – obrázky, rozdíly v párových obrázcích, konkrétní obrázky vedle sebe, úkolem dítěte je rozlišit, zda jsou shodné či nikoliv. Získala 9 bodů z 10. **Optická diference – tvary**, rozdíly v párových dvojicích abstraktní obrázky dítě má za úkol vedle sebe, rozpoznat, zda jsou obrázky stejné nebo rozdílné. Chybovala pouze jednou, skóre 7 z 10 bodů. **Optické členění – geometrické tvary**, ukryté tvary dítě má za úkol rozpoznat malý geometrický tvar, který je v pravém horním rohu, je obsažen ve větším i ve spleti čar. Získala 6 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diference – páry slov, rozdíly mezi dvěma slovy, jde o zjištění, zda dítě umí rozlišovat slova, která zní podobně. Sluchem jsou slyšet jen malé rozdíly. Získala 10 bodů z 10. **Verbálně akustická diference – nesmyslné slabiky**, rozdíly mezi dvěma slovy nemající smysl. Získala 9 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění – diference figury a pozadí**, vyzkoušíme schopnost dítěte rozlišit slovo na jednotlivé části, sluchem určit detail. Získala 7 z 10 bodů.

Intermodální spojení – opticko-akustické, úkolem je zjistit, zda je dítě schopné překlenout most mezi viděným a slyšeným vjemem, získala 4 body z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, spojení mezi slyšeným a viděným. Získala 3 body z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, paměť na obrázky, nyní má být vyzkoušena schopnost zapamatovat si obrázky v určité posloupnosti. Získala 4 body z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, v tomto cvičení se předkládá sada geometrických tvarů. Získala 1 bod z 8. **Verbálně akustická paměť – slova**, paměť na řadu slov (se zkouší, tím zda je dítě schopno si zapamatovat slyšenou řeč. Získala 7 bodů z 8. **Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky**, opět se zjišťuje paměť dítěte, tentokrát na nesmyslné slabiky. Získala 1 bod z 10. **Intermodální výkon paměti – série obrázků**, tímto úkolem se testuje, zda je dítě schopno si zapamatovat to, co vidí a vytvořit propojení mezi slyšeným a viděným. Získala 2 body ze 4. **Intermodální výkon paměti – série slov**, pomocí této úlohy vyzkoušíme, zda je dítě schopno si zapamatovat slova, která slyší a vytvořit spojení s jejich obrazem. Získala 2 body ze 4.

Motorika mluvidel, v tomto úkolu se zkouší, jak dokáže dítě ovládat dítě jazyk a vše co potřebuje ke zřetelnému vyjadřování. Získala 5 bodů z 10. **Visuomotorika**, koordinace ruky a oka při psaní. Získala 15 bodů z 15.

Zaměřenost optické pozornosti, tato úloha má za úkol pozorovat, zda dítě dokáže sledovat předložený tvar. Získala 12 bodů z 15. **Zaměřenost akustické pozornosti**, v tomto cvičení se bude sluchem zachycovat **sluchem určité slovo**. Získala 0 bodů z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, získala 5 bodů z 10.

4.10.2 Individuální práce

Vlastní práci s Jasmínkou, jsem začala v měsíci říjnu a skončila jsem v prosinci. S Jasmínkou jsme pracovali zhruba jednou za dva až tři dny. Ráda pracovala, připadla si výjimečná. Je velmi hovorná, přátelská, ráda se učí a poznává. Po dobu cvičení se celou dobu soustředila, dokázala udržet pozornost. Pouze 1 činnost ji nebavila, tak u té pozor nedávala. Programy jsem zvolila 2,6,9.

Program 2., cvičení rozvíjící sluchové vnímání, 1. stupeň, úkol, udělej krok, když uslyšíš svoje jméno, Jasmínce šel, svoje jméno zná, není to pro ni abstraktní. Pokud šlo o papouškování, kde si našla vzor pro plnění, neměla problém, pracovaly jsme především na významu slov. 2. stupeň, **přečítání příběhu**, předčítáme příběh a dítě, když uslyší předem domluvené slovo, klepna do stolu. 3. stupeň, **rušení poslechu**, zde se objevila chybovost při rušení čtení.

Program 6., cvičení rozvíjící zapamatování slyšeného, 1. stupeň, všímání si určených slov v textu paměťově si zapamatovala skoro celou řadu slov 2. stupeň, balím si batoh – opakování nebyl problém. 3. stupeň, činností, vymyšlení pohádky, kde jde také o pochopení významu slov, byl pro ni obtížný. Nemůžu říci, že by to nezvládla, ale hodně s tím bojovala.

Program 9., cvičení rozvíjící koordinaci pohybu úst při mluvení, foukání do vaty, posouvání vatového míčku foukáním proti sobě. Střílení do branky, opět se pomocí dechu snažíme dostat míček, tentokrát do vyznačeného cíle, branky. Slalom překážková dráha pro foukání. Jazyk v klínce logopedická cvičení a artikulační hrátky s jazykem, předvádíme s dítětem pohyb úst a jazyku před zrcadlem, z problému zvládla, cvičení jsme několikrát opakovali, skoro vždy úspěšně.

4.10.3 Výstupní pedagogická diagnostika

Jasmínka je velmi oblíbená, milá, přátelská, snaží se spolupracovat. Při našem povídání komunikuje. Nemá problém ovládat se. Je velmi společenská, ráda si povídá, vypráví.

Optická diferenciacie – obrázky, získala 10 bodů z 10. Optická diferenciacie – tvary, dosáhla 9 z 10 bodů. Optické členění – geometrické tvary, získala 9 z 10 bodů, což je zlepšení o 3 body.

Verbálně – akustická diferenciacie – páry slov, i ve výstupním testu, stejně jako ve vstupním získala 10 bodů z 10. Verbálně akustická diferenciacie – nesmyslné slabiky, dosáhla 10 z 10 bodů. Verbálně akustické členění – diferenciacie figury a pozadí, skóre 9 z 10 bodů.

Intermodální spojení – opticko-akustické, v tomto úkolu získala 4 body z 5. Intermodální spojení – akusticko-optické, získala 3 body z 5.

Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, dosáhla 7 bodů z 8. Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů, dosáhla skóre 5 bodů z 8. Verbálně akustická paměť – slova, dosáhla 8 bodů z 8. 12 Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky, získala 6 bodů z 10. Intermodální výkon paměti – série obrázků, získala 3 body ze 4. Intermodální výkon paměti – série slov, dosáhla 3 body ze 4.

Motorika mluvidel, získala 5 bodů z 10. Visuomotorika, koordinace ruky a oka při psaní. Získala 15 bodů z 15.

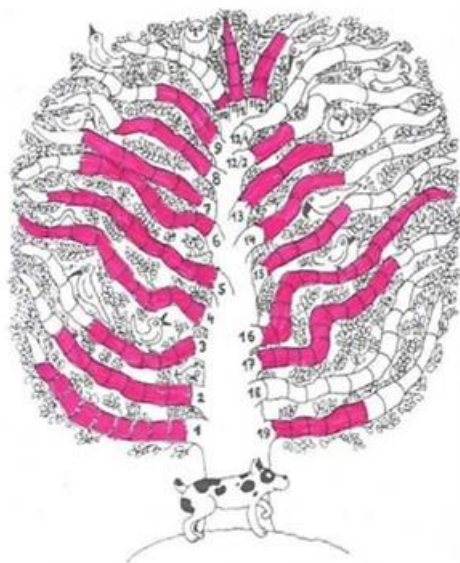
Zaměřenost optické pozornosti, dosáhla 14 bodů z 15. Zaměřenost akustické pozornosti, skóre 6 bodů z 10. Schéma těla a prostorová orientace, získala 9 bodů z 10.

4.10.4 Shrnutí

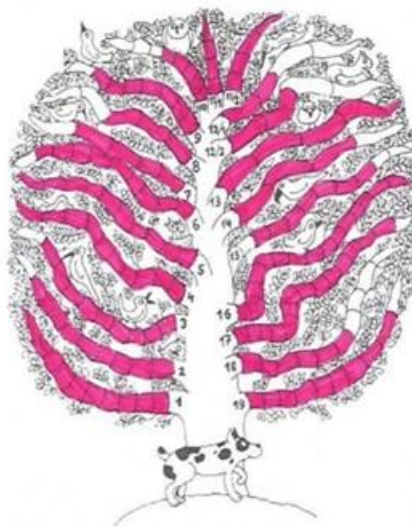
Jasmínka je velmi chytrá holčička s jazykovou bariérou, kterou se postupně snaží překonat. Celkem úspěšně se jí to daří, ale bude jí ještě chvíli trvat, než ji překlene úplně. Největší oslabení měla v oblastech souvisejících s významem slov jako optická diferenciacie – tvary, optické členění – geometrické tvary, paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů, verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky, intermodální výkon paměti – série obrázků a série slov, motorika mluvidel, zaměřenost akustické pozornosti, schéma těla a prostorová orientace.

Po celou dobu se dokázala soustředit. Pracovali jsme především na významu slov, její výsledky dopadli relativně špatně z důvodu neporozumění zadání, nepochopení významu slov. Nástup do školy pro ni bude obtížnější z důvodu, jazyka.

Ona se s tím bude prát a doufám, že se jí to úspěšně podaří, měla velmi dobře nakročeno.

Obr. 21 Vstupní diagnostika - Jasmína

Obr. 22 Výstupní diagnostika - Jasmína

4.11 Případová studie - Erika

Jméno: Erika

Věk začátek: 6,3

Osobnostně rodinnou anamnézu jsem vypracovala na základě informací od paní učitelky MŠ, vlastního pozorování a rozhovorem s matkou dívky.

Osobnostně – rodinná anamnéza:

Těhotenství i porod proběhl bez komplikací, holčička se narodila přirozeným porodem. Nemá žádného sourozence. Do mateřské školy chodí od 3 let velmi ráda, netěší se na školu. Ve školce působí spokojeně. Psychomotorický vývoj je mírně opožděný, velmi pomalé reakce, nedokáže navázat sociální vazby, když, jen velmi slabé. Zvládá samoobslužné činnosti. Má základní znalosti. Erika pochází z úplné rodiny, matka 33 let učitelka na prvním stupni, otec 35 automechanik. Společně žijí v malém domečku nedaleko Hradce Králové, mají psa.

4.11.1 Vstupní pedagogická diagnostika

Erika chodí do školky velmi ráda, je celkem oblíbená, ale nevyhledává kontakt. Při cvičeních se nedokáže dlouho soustředit, celkem ochotně spolupracuje, ovšem musí se jí více členit přestávky na práci. Je celkem trpělivá a dokáže se podělit o hračky a nemá problém ovládat se, od problémů odchází, nedokáže je řešit. Je spíše samotářská, nehraje si, mezi dětmi spíše pobíhá, sleduje jejich hru. Má základní znalosti o sobě, a světě.

Optická diference – obrázky, rozdíl v párových obrázcích konkrétní obrázky, vedle sebe jsou dva obrázky úkolem dítěte je rozlišit, zda jsou shodné či nikoliv. Získala 5 bodů z 10. **Optická diference – tvary**, rozdíl v párových dvojicích abstraktní obrázky, dítě má za úkol vedle sebe, rozpoznat, zda jsou obrázky stejné nebo rozdílné. Skóre 5 z 10 bodů. **Optické členění – geometrické tvary**, ukryté tvary dítě má za úkol rozpoznat malý geometrický tvar, který je v pravém horním rohu, je obsažen ve větším i ve spleti čar. Získala 5 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diference – páry slov, rozdíl mezi dvěma slovy, jde o zjištění, zda dítě umí rozlišovat slova, která zní podobně. Sluchem jsou slyšet jen malé rozdíly. Získala 2 bodů z 10. **Verbálně akustická diference – nesmyslné slabiky**, rozdíl mezi dvěma slovy nemající smysl. Získala 3 z 10 bodů. **Verbálně akustické členění – diference figury a pozadí**, vyzkoušíme schopnost dítěte rozlišit slovo na jednotlivé části, sluchem určit detail. Získala 9 z 10 bodů.

Intermodální spojení – opticko-akustické, úkolem je zjistit, zda je dítě schopné překlenout most mezi viděným a slyšeným vjemem, získala 2 body z 5. **Intermodální spojení – akusticko-optické**, spojení mezi slyšeným a viděným. Získala 3 body z 5. **Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků**, paměť na obrázky nyní má být vyzkoušena schopnost zapamatovat si obrázky v určité posloupnosti. Získala 6 bodů z 8. **Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů**, v tomto cvičení se předkládá sada geometrických tvarů. Získala 3 body z 8.

Verbálně akustická paměť – slova, paměť na řadu slov (se zkouší, tím zda je dítě schopno si zapamatovat slyšenou řeč. Získala 4 body z 8. **Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky**, opět se zjišťuje paměť dítěte, tentokrát na nesmyslné slabiky. Získala 0 bodů z 10. **Intermodální výkon paměti – série obrázků**, tímto úkolem se testuje, zda je dítě schopno si zapamatovat to, co vidí a vytvořit propojení mezi slyšeným a viděným. Získala 0 bodů ze 4. **Intermodální výkon paměti – série**

slov, pomocí této úlohy vyzkoušíme, zda je dítě schopno si zapamatovat slova, která slyší a vytvořit spojení s jejich obrazem. Získala 0 bodů ze 4.

Motorika mluvidel, v tomto úkolu se zkouší, jak dokáže dítě ovládat dítě jazyk a vše co potřebuje ke zřetelnému vyjadřování. Získala 3 body z 10. **Visuomotorika**, koordinace ruky a oka při psaní. Získala 14 bodů z 15.

Zaměřenost optické pozornosti, tato úloha má za úkol pozorovat, zda dítě dokáže sledovat předložený tvar. Získala 15 bodů z 19. **Zaměřenost akustické pozornosti**, v tomto cvičení se bude sluchem zachycovat **sluchem určité slovo**. Získala 3 body z 10. **Schéma těla a prostorová orientace**, vnímání vlastního těla a prostoru, získala 2 body z 10.

4.11.2 Individuální práce

Eričino oslabení se projevuje ve všech oblastech s výjimkou programu číslo 10, nejvíce v programech 1,3,4,6,8,9,11. Obávám se, že za tak krátký čas nebude v mých, ani Eričiných silách udělat tak velkou, hloubkovou nápravu. Pracovali jsme 2x - 3x týdně. Ovšem bylo to velmi komplikované, nezajímají ji činnosti spojené s učením, nejraději si hraje, tím že na někoho kouká, jak si hraje a pak mu to sebere. Nezajímají ji písmena, čísla, nůžky, stříhání ani kreslení. Je snadné ji motivovat a pro činnost ji snadno zaujmete. Ovšem jen na krátkou chvíli. V žádném z programů jsme se nedostali k obtížnosti 3 a u některých programů, ani k druhému stupni.

Program 1., cvičení rozvíjející zrakové vnímání, 1.stupně, „Co vidíme z okna?“ bez problému. „Vidím, vidím, co ty nevidíš!“ trošku obtíže s představením si vybavením předmětů, které nejsou vidět. Vážně abstraktní myšlení. Zakryté předměty vezmeme alespoň 3 věci, pokud možno ploché a skládáme je přes sebe, na hromadu. Opět s obtížemi – abstraktní. Prvky 3. stupně, skupinové fotografie dítě se vyhledává na fotografii kde je se svými vrstevníky nebo osoby – nezvládá, nedokáže si vybavit jména vybavit jména většiny dětí.

Program 4., cvičení rozvíjící přesné slyšení, velký problém má ve cvičení 1. stupně Oli a Ali, přesně nedokáže sluchem zachytit niance. Velká chybovost. Lépe jí šlo cvičení 2. stupně, Kašpárek se učí mluvit, zde chybje méně a je schopna rozpoznat chyby.

Program 6., cvičení rozvíjící zapamatování slyšeného, 1. stupeň, všímání si určených slov v textu, Všímání si určených slov mezi ostatními slovy s drobnými

chybami zvládla, dokáže si zapamatovat řadu slov z 2. stupeň, balím si batoh asi 6 slov. 3. stupeň, vymyslíme pohádku, zvládne 2 věty a třetí je napůl.

Program 8., cvičení rozvíjící pochopení a osvojení principu posloupnosti, 1. stupeň, navlékání korálek, zaplétání copu, zavazování tkaničky manuálně zručná, potřebuje delší dobu nácviku, dokáže splnit příkazy i 3 v kuse

Program 9. Cvičení rozvíjící koordinaci pohybu úst při mluvení – nemá problém s výslovností ani artikulací cvičení, zvládla bez problémů. Foukání do vaty, střelení do branky, slalom, jazyk v klínce

Program 11., cvičení rozvíjící vnímání vlastního těla a prostoru, 1. stupeň, hra na vnímání dotyků, vynechali jsme, nemá ráda kontakt. Poznej předmět, hmatem celkem obtížné dokáže poznat předměty běžné potřeby, nedokáže poznat ty, co tolik nepoužívá.

4.11.3 Výstupní pedagogická diagnostika

Eričinna trpělivost a se prodlužuje, dokáže se déle soustředit na činnosti. Nadále je samotářská.

Optická diferenciacie – obrázky, Získala 6 bodů z 10. Optická diferenciacie – tvary, dosáhla 7 z 10 bodů. Optické členění – geometrické tvary, získala 5 z 10 bodů.

Verbálně – akustická diferenciacie – páry slov, získala 5 bodů z 10. Verbálně akustická diferenciacie – nesmyslné slabiky, získala 5 z 10 bodů. Verbálně akustické členění – diferenciacie figury a pozadí, získala 9 z 10 bodů, stejně jako při vstupním testu.

Intermodální spojení – opticko-akustické, získala 3 body z 5. Intermodální spojení – akusticko-optické, získala 4 body z 5. Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků, získala 6 body z 8. Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů, získala 5 bodů z 8.

Verbálně akustická paměť – slova, skóre získala 5 bodů z 8. Verbálně akustická paměť – nesmyslné slabiky, získala 4 body z 8. Intermodální výkon paměti – série obrázků, v tomto úkolu získala 2 body ze 4. Intermodální výkon paměti – série slov, Získala 2 body ze 4.

Motorika mluvidel, získala 5 bodů z 10. Visuomotorika, dosáhla plného počtu bodů a to 15 bodů z 15. Zaměřenost optické pozornosti, dosáhla 15 bodů z 19. Zaměřenost akustické pozornosti, získala pouze 3 body z 10. Schéma těla a prostorová orientace, získala 4 body z 10.

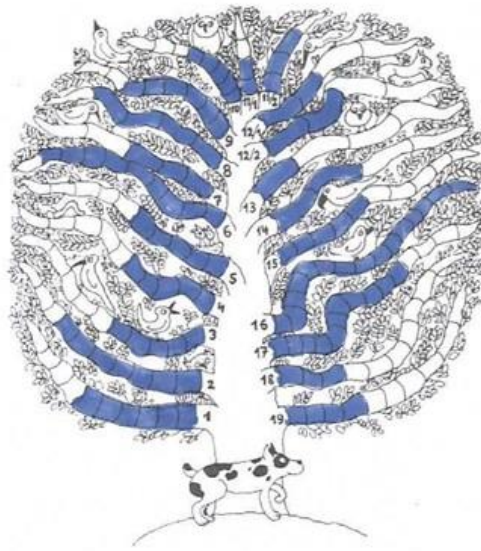
4.11.4 Shrnutí

Erika má v sobě nadále plno nahromaděné energie, kterou ventiluje pohybem je hodná, dětem neublíží, ale je svá. Činnosti ji baví vždy jen chvilku, nedokáže se dlouho soustředit. Stromy ukazují na zlepšení (23,24), ale je potřeba ještě procvičovat. Zlepšila se v oblastech optická diference – obrázky a tvary, verbálně – akustická diference – páry slov a nesmyslné slabiky. Intermodální spojení – opticko-akustické a akusticko-optické, paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů, verbálně akustická paměť – slova a nesmyslné slabiky, intermodální výkon paměti – série obrázků a série slov, motorika mluvidel, zaměřenost optické pozornosti, schéma těla a prostorová orientace.

Některé činnosti ji bavili více, jiné méně. Škola pro ni bude velmi náročná, ovšem má silnou potřebu zapadnout a snaží se nevybočovat. Je velmi trpělivá a ctižádostivá, moc dobře zná své povinnosti. Nemá ráda změny. Nedávno jí byli diagnostikovány prvky PAS.

Obr. 23 Vstupní diagnostika - Erika

Obr. 24 Výstupní diagnostika - Erika

5 Závěr

Cílem mé práce bylo zjistit, jestli přímé působení pedagoga s cílem působit přímou prací na děti, bude mít vliv na jejich individuální zlepšení. Nejprve jsem vypracovala vstupní depistáž celé třídy, s pomocí knížky Předcházíme poruchám učení od Brigitte Sindelarové. Pro všechny děti byl zpracován strom a na základě něho jsem vybrala 5 dětí, které vykazovaly oslabení v některé ze sledovaných oblastí. Vybrala jsem si 5 dětí, s kterými jsme v průběhu 3 měsíců pracovala.

Praktická část obsahuje pět případových studií, které obsahují osobnostně rodinnou anamnézu, pedagogickou intervenci, individuální práci, vstupní a výstupní diagnostikou a shrnutí. Všechny případové studie spočívaly v prvopočátku na diskuzích, rozhovorech s rodinami a dětmi. Následně bylo vypracováno 19 úkolů, dle knihy Předcházíme poruchám učení od Brigitte Sindelarové, kde se pracuje s tzv. stromem a do něj jsou zaznamenány výsledky, v něm je vidět, kde je dané oslabení. Následovala 3 měsíční intervence, 1-3x týdně, dle možností a schopností dětí, při které jsem se snažila napravit, nebo alespoň eliminovat rozsah oslabení. U některých dětí se to podařilo více a u jiných méně.

Význam výsledků je velmi důležitý, nejen pro nás, ale hlavně pro děti, kterým jak výsledky ukazují moje práce a působené pomohlo. Nejen z pohledu toho, že se zlepšily v jednotlivých oblastech, především je to posunulo jako osobnosti, které jsou schopné si stát za svým názorem, komunikovat s dospělými, přijmout a splnit daný úkol, soustředit svou pozornost po určitý čas na určitou činnost.

Domnívám se, že individuální, systematická práce má významný vliv na rozvoj a vývoj dětí. Děti mají více prostoru a možností se realizovat a posílat tak přesně ty oblasti, které jsou potřeba posílit. Ovšem chápu, že v rámci mateřské školy, kdy je na třídě po většinu času pouze jedna paní učitelka na 28 dětí, není možné veškeré činnosti stihnout. Práci s dětmi jsem dělala ne v rámci výuky, ale navíc ve svém volném čase, v přítomnosti dětí ve školce. Čím častější a individuálnější práce je, tím je pro dítě přínosnější, užitečnější.

Doufám, že má práce byla přínosná nejen, pro mě a „mé“ děti, ale ukáže na nové, zajímavé možnosti jak s dětmi pracovat, rozvíjet je. Diplomová práce poukázala na důležitost investování času do individuální práce a zaměření se na dílčí oslabení, jako jeden z velmi důležitých faktů individuálního rozvoje dítě. Věnujme dětem nejen

materiální zázemí ale také časové, věnujme se jim. Možná by bylo méně dětí, které mají nejrůznější problémy.

Seznam použité literatury

- AYE T, KURAMOTO - Ahuja T. (2017) *Gross motor skill development of 5-year-old Kindergarten children in Myanmar*. J Phys Ther Sci..
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta (2015). *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 2. vydání. Brno: Edika
- BENÍŠKOVÁ, Tereza (2017). *Jak probíhá vyšetření školní zralosti v PPP*. [online].
Vyšetření PPP [cit. 2017-12-28].
http://www.pppuk.cz/soubory/ppp_kadan/kadan_clanek_3.pdf
- BINAROVÁ, Ivana (2000). *Partnerství, sexualita a rodina*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.
- CRITCHLEY, Macdonald (1974). *Afaziologija*. Moskva: Medicina.
- ČÁP, Jan a MAREŠ, Jiří (2007). *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál.
- FIALOVÁ, Karolína (2016). *Rozvoj zrakového a sluchového vnímání u předškoláků*. Hradec Králové: Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Počet stran 72. Bakalářská práce.
- HELUS, Zdeněk (1984). *Vyznat se v dětech*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- JANKŮ, Ludmila (2010). *Co má dítě umět a znát před nástupem do školy*. Olomouc: Univerzity Palackého v Olomouci. Diplomová práce.
- KAUFMANN-HUBER, Gertrud (1998). *Děti potřebují rituály*. Praha: Portál.
- KROPÁČKOVÁ, Jana (2008). *Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let*. Praha: Portál.
- LANGMEIER, Jan a MATĚJČEK, Zdeněk (1974). *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Avicenum.
- LEECH, Kristan, WEI, R., HARRING, John, ROWE, Meredith. (2018). A brief parent-focused intervention to improve preschoolers' conversational skills and school readiness. *Dev Psychology*.

LISÁ, Lidka a KŇOURKOVÁ, Marie (1986). *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. Praha: Avicenum.

LOVE, Russell J. a WEBB, Wanda G. (2009) *Mozek a řeč: Neurologie nejen pro logopedy*. Praha: Portál.

KŘOVÁČKOVÁ, Blanka (2014) *Vývojová psychologie: Pojetí dětství v proměnách pedagogického myšlení* [přednáška]. Univerzita Hradec Králové.

KŘOVÁČKOVÁ, Blanka, SKUTIL, Martin a MANĚNOVÁ, Martina (2014). *Psaní odborných textů a tvorba elektronických prezentací ve společenských vědách*. Hradec Králové: Gaudeamus.

MERTIN, Václav a GILLERNOVÁ, Ilona (2010). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál.

NAKONEČNÝ, Milan (2000). *Lidské emoce*. Praha: Academia.

PETERKOVÁ, Michaela. *A.H.Maslow - hierarchie uspořádání potřeb* [online]. Psychoweb. [cit. 2017-12-28]. Dostupný z: <http://www.psychoweb.cz/psychologie/maslow-a-h-teorie-motivace-d-a-b-potreby/>

MAREŠ, Jiří, PRŮCHA, Jan a WALTEROVÁ, Eliška (1995). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

STRAŠÍKOVÁ, Blanka (2000). *Z dětských mudrosloví: specifické znaky dětské psychiky*. Praha: Karolinum.

SUCHÁNKOVÁ, Eliška, KOŤÁTKOVÁ, Soňa a SVOBODOVÁ Eva (2017). *Informatorium: Do mateřské školy povinně. Už od září 2017*. Praha: Portál.

ŠULOVÁ, Lenka (2004). *Raný psychický vývoj dítěte*. Vyd. 1. Praha: Karolinum.

ŠVARŤÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. 1. vydání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. 48 s. [cit. 2018-03-01]. ISBN 80-87000-00-5.

Dostupné z: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.

THOROVÁ, Kateřina (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál.

VÁGNEROVÁ, Marie (2000). *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.

Zákon č. 516/2004 Sb., [online]. Školský zákon [cit. 2017-12-28]. Dostupný z: <http://www.sagit.cz/info/uz.asp?cd=5&typ=r&det=&levelid=939801>

Zavedení povinného roku předškolního [online]. Praha: Albatros Media, 2015 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2015/10/zavedeni-povinneho-roku-predskolniho.html>

Seznam obrázků

Obr. 1 Schéma interakce činitelů duševního vývoje.....	16
Obr. 2 Hierarchie potřeb (Peterková 2017)	18
Obr. 3 Příklad z testu revezního myšlení (Janků 2010).....	35
Obr. 4 Optická diferenciacie – obrázky	40
Obr. 5 Optická diferenciacie – tvary	40
Obr. 6 Optické členění – geometrické tvary	40
Obr. 7 Intermodální spojení – opticko-akustické.....	41
Obr. 8 Intermodální spojení – akusticko-optické.....	42
Obr. 9 Paměť pro opticky předkládanou řadu obrázků.....	42
Obr. 10 Paměť pro opticky předkládanou řadu tvarů	43
Obr. 11 Intermodální výkon paměti – série slov	43
Obr. 12 Motorika mluvidel	44
Obr. 13 Zaměřenost optické pozornosti.....	45
Obr. 14 Zaměřenost optické pozornosti.....	45
Obr. 15 Vstupní diagnostika - Jonáš	55
Obr. 16 Výstupní diagnostika - Jonáš	55
Obr. 17 Vstupní diagnostika - Tomáš	59
Obr. 18 Výstupní diagnostika - Tomáš	59
Obr. 19 Vstupní diagnostika - Matěj	64
Obr. 20 Výstupní diagnostika - Matěj	64
Obr. 21 Vstupní diagnostika - Jasmína	68
Obr. 22 Výstupní diagnostika - Jasmína	68
Obr. 23 Vstupní diagnostika - Erika	72
Obr. 24 Výstupní diagnostika - Erika	72